

ROMANOS

Pablo, Roma macārã Cristore ca t̃uo ññj̃eerãre owa cojogu, ména Romar̃re waatig̃ra c̃jare owa cojoui. “Biig̃ra Ẽspãar̃ waagu, yu ãa amet̃a waarucu,” c̃ ca ãirije niip̃ra, “Too cãare yu waarucu” c̃ ca ãi t̃goeñaricarop̃re.

Ate queti Pablo c̃ ca owariquea, Galacia macārãre c̃ ca owa cojorique mena maquẽra nii. Cristore ca t̃uo ññj̃eerã, “O biri wãme ca tii niipe nii Cristore ca t̃uo ññj̃eerã mani ca niijata,” paio c̃ ca ãi wede owarique nii. C̃ ca owa cojorucure birora “To biro ca biig̃ra m̃jare yu owa cojo,” ãi wede yapano, añu doti cojo, ñucã “Añu majuropeecã” c̃ ca ãi juu buerije mena, to biri “Atere ãima ãig̃ra m̃jare yu owa cojo,” c̃ ca ãirije mena, owa j̃omí (1.1-17).

To biro ãi yapano, (1.16-17) “Añurije Queti ate maquẽ nii,” ãi wedecã cojo, ñucã c̃ ca wede majio owa cojopere wede majio cojog̃ra: “Judíos, judíos ca niitirã, to biri bojoca niipetirãp̃ra, ñañaro c̃ja ca biiboriquere amet̃a majima,” ãi wede majiomi. Ñucã “ ‘Jesucristore mani ca t̃uo ññj̃eerije j̃ori mena wado mani ca ñañarijere manire amet̃enemi Ëm̃areco Pac̃u,’ ãi wede Añurije Queti,” ãi wede majio ññna waami (1.17).

“Niipetirãp̃ra, judíos, judíos ca niitirã, ñañarije ca tiirã wado mani niicã, tee tiirã ñañaro ca bii yaiparãra mani niicã, to biri ñañaro mani ca biiboriquere ca amet̃aparã mani nii,” ãi wede majiomi (1.18–3.20). Atere c̃ ca wedejata: “Jesu-

crístore mani ca t̃uo ññj̃eejata, ñañarije mani ca tiiriquere manire amet̃ene majimi; ñañaro mani ca biiboriquere manire amet̃ene majimi; ñucã c̃u mena macãrã mani ca niiro manire tiimi Æm̃areco Pac̃u,” ïi wede majiog̃u ïimi (3.21–4.25).

“To biro Æm̃areco Pac̃u manire c̃u ca tiiro macã, wãma catirique mani c̃uo Jesucristo mena nii eama ïirã,” ïi wedemi. To biro ïicã, doti c̃uurique maquẽre, “O biro biip̃a bojoca menare,” ïi wede yapano, bojoca ñañarije c̃uja ca tii niirijere Æm̃areco Pac̃u c̃u ca amet̃ene bojaro jirop̃ara yua, c̃u ca cati niirije pea Æm̃areco Pac̃u ỹu Añuri Yeri c̃u ca doti niirije peere ca tii ññj̃eerije nii ea, ïi wedemi (caps. 5–8).

Israel yaa pooga macãrã niipetirã jañurip̃ara añurije quetire c̃uja ca t̃uo ññj̃eetiro macã, judío niiri Pablo c̃u ca t̃ugoeña pairiquere wede. Tee tiig̃u Pablo, Æm̃areco Pac̃u c̃u yaa pooga macãrãre junag̃u méé c̃u ca biirijere, niipetirãp̃are c̃u ca ïa maiore birora ñucã jiro c̃uja cãa Jesucristore c̃uja ca t̃uo ññj̃eepere wedemi (caps. 9–11).

Jesucristore ca t̃uo ññj̃eerã c̃uja ca biirique cuti niirije maquẽre wedemi anora. Ameri mairique maquẽre, Æm̃areco Pac̃ure tii nuc̃u b̃oriquere, uparã c̃uja ca dotirijere t̃uo ññj̃eeriquere, to biri mani jaarã mena añuro niiriquere, wedemi, Jesucristo c̃u ca biirica wãmere t̃ugoeñari (12.1–15.13).

“O biri wãme nii Cristo mena ca niirã, c̃uja ca niiri wãme,” ïi, ameri mairique maquẽre wede majio yapano cojom̃i. To biri ïicã, queti owa yapano cojog̃u, “C̃ujare añu dotiya,” ïirique mena owa

yapano eami Pablo (15.14–16.27).

Roma macãrãre Pablo cã ca queti owa cojorica pũuro

Añu dotirique

¹ Yũ Pablo, Cristo Jesús yeere ca paderi majũ, cã yee quetire ca wede yujupũ cã niijato ñigũ cã ca jũoricũ, Æmũreco Pacũ yee añurije quetire ca wedepũ cã ca ami dica wooricũ, mũjare yũ añu doti.

² Mee, cã yeere wede jũgueri maja menapũra añurije queti cãja ca owariquerũ, “To biro yũ ti-irucu,” ñi cũucãquĩupi Æmũreco Pacũ.

³ Tee añurije queti, mani Wiogũ Jesucristo bo-jocũre biro ca baũaricũ cã ca niirije peera, David yaa puna macũ cã ca niirijere wede.

⁴ Añuri Yeri ca ñañarije manirã cãja ca niiro ca tiigũ mena peera, cã ca doti tutuarije mena Æmũreco Pacũ Macũ nii eaupi, ca bii yairicarã watoare cã ca cati tuari tabe mena.

⁵ Jesucristo jũorira, Æmũreco Pacũ cã wãmere cãja ñi nũcũ bũojato ñigũ, añurije quetire wede yu-juri majũ niiriquere mani ca bũa earo jãare tiĩwi, bojoca poogaari niipetirãpũra cũre tũo nũnũjee, cã ca ñirore biro tiĩ, ca tiirã cãja niijato ñigũ.

⁶ Mũja, Jesucristo yaarã cãja niijato ñigũ Æmũreco Pacũ cã ca jũoricarã cãa, cãja menara mũja nii.

⁷ Mũja niipetirã Æmũreco Pacũ cã ca mairã, cã yaarã cãja niijato ñigũ cã ca jũoricarã Roma ca niirãre yũ owa cojo. Mani Pacũ Æmũreco Pacũ, Wiogũ Jesucristo, cã ca añu majuropeerije, jĩcãri cõro añuro niiriquere, mũjare cã tiicojojato.

Pablo Romapɯ cã ca ãa yujugɯ waarɯgarique

8 Ca nii jɯori tabere, Jesucristo jɯoripɯ, mɯja niipetirã yee jɯori, yɯ ʃmɯreco Pacɯre, “Añu majuropeecã” yɯ ãi, díamacũ mɯja ca tɯo nɯcũ bɯorijere niipetiri taberipɯ macãrã cãja ca wede bato nɯnɯa waarije ca niiro macã.

9 ʃmɯreco Pacɯ, yɯ ca cati niirije niipetiropɯ mena, cã Macũ yee añurije quetire yɯ ca wede boja niigɯ niimi, to birora mɯjare yɯ ca tɯgoeña cã niirijere ca majigɯ.

10 Mɯja pɯtopɯ yɯ ca ãagɯ waapere, ʃmɯreco Pacɯre “Mɯ ca boorije to ca niijata, toopɯ yɯ ca waaro yɯre tiya,” yɯ ãi juu buerucu to cãnacã tiira.

11 Jĩcã wãme mɯja ca yeri tɯgoeña bayipere mɯjare wede majiorɯgama ãigɯ, bɯaro mɯjare yɯ ãarɯga.

12 Añuro petira díamacũ mani ca tɯo nɯcũ bɯo niirijere ameri wede ɯjea nii, tɯgoeña tutua, mani ca ameri tiipere ãima ãigɯ.

13 Yɯ yaarã, atere mɯja ca majiro yɯ boo: Paɯ tiiri “ca ãagɯ waape niicu,” ãi pacagɯ, yɯ waa majiti, paɯacã yɯre bii camotacã niirucu. Ape poogaari macãrã judíos ca niitirã, Jesús're ca tɯo nɯnɯjeerã cãja ca niiro yɯ ca tiiricarore birora, mɯja mena macãrã Jesucristore cãja ca tɯo nɯnɯjeero tiirɯgama ãigɯ, yɯ waarɯgami.

14 “To biri bojoca cõrorena griego ca niirã, griego ca niitirã cãare, yɯ ca wedepe dɯjacã mena,” yɯ ãi tɯgoeña.

15 To biri mɯja Roma macãrã cãare, bɯaro mɯjare Jesús yee añurije quetire yɯ ca wederɯgarije nii.

Añurije queti ca tii tutuarije

16 Añurije queti Æmareco Pacu cũ ca yeri tutuarije ca niirije, teere ca tæo nænñjeerã niipetirãre cũja ca ametuaro ca tiirijere* wedegu yu boboti, ca nii jæori tabere judíos, ñucã judíos ca niitirã cãa, cũja ca ametuapere.

17 Tee añurije queti pea, mee tĩrumapera díamacũ tæo nucũ bæorique jæorira Æmareco Pacu añurã cũ ca tiiriquera, mecũ cãare ñucã díamacũ tæo nucũ bæorique jæorira añurã manire cũ ca tiirijere wede majio, Æmareco Pacu wederique: “Añugua, díamacũ cũ ca tæo nucũ bæorije jæorira catirucumi,” ca ñirore birora.†

Æmareco Pacu bojoca menare cũ ca ajiarije

18 Niipetirã bojoca ñañarã, ñañarije cũja ca tiirije mena, Æmareco Pacu yee majiriquere, díamacũ ca niirijere, ca tii camota niirãre, amareco tutipu niigera ñañaro cũjare cũ ca tiirije mena cũ ca ajiarije ññomi Æmareco Pacu.

19 Æmareco Pacu yee maquẽ cũja ca majipere añuro majima, cũ majuropeera cũjare majioui.

20 Æmareco Pacu ca ñaña manigu cũ ca nii pacaro, cũ ca tiiriquerena ñari, cãre majirique nii. Ati yepare cũ ca tiirica tabe menapera, Æmareco Pacura cũ ca niirijere, cũ ca doti tutuarije ca peti nucãtirijere, ña majirique nii. To biri ca ñañarã, “Majitima ñirã, to biro jãa biiwu,” ñi majitima.

21 Æmareco Pacure ca majirã nii pacarã, Æmareco Pacure birora cãre ñi nucũ bæo, “Mu añu majuropeecã,” cãre ñi, ñitima. Ñitirãra ñañarije pee wado tugoeña, ñañarije cũja ca tugoeñarijera

* 1:16 Wedegu yu boboti. † 1:17 Hab 2.4.

ca naitīaropu ca niirāre biro, cāja ca nii yai waaro cūjare tiicā.

22 “Ca majirā jāa nii,” ĩi pacarā, ca majitirā jeeñacā yai waama.

23 To biro ca biirā niiri, Umureco Pacu to birora ca caticōa niigu cū ca tutuarijere, bojocu yoaro ca catigure biigu pee weeri, ñucā ca wuarā, waibucurā bapari dūpori ca dūpori cutirā, añaa, pinoare biirā cāja ca wee jeeñoricarā peere, tii nūcū buo wajoama tee cāare.‡

24 Tee juori Umureco Pacu, cāja yeripu ñañarije cāja ca tiiruga tugoeñarije pee, cūjare cūucūupi. To biri cāja majuropeera boborije ameri tiicā yai waaupa.

25 Umureco Pacu yee díamacū ca niirijere tii nūñjeericaro unora, ca bii ditorije peere tii nūñjee, Umureco Pacure cāja ca tii nūcū buopa tabe unora, cū ca tii jeeñorique peere tii nūcū buo, tii niupa, Umureco Pacu teere ca tii jeeñoricu to birora baja peo nūcū buocōa niiricu peere tii nūcū buotirāra. To biro to biijato.

26 To birira Umureco Pacu, boborije cāja ca tiirije peere cāja ca tiiro cūjare tiupi. Nomia menapura añuro manū cuti niirica wāmere tiitirāra, cāja majuropeera, nomia wado ameri manū cuti, tii wajoa niupa.

27 Umua cāa to birora nomia mena añuro nūmo cuti niirica wāme cōrora tiitirāra, cāja majuropeera, umua wadora ameri tii epe niirucuupa, cāja upari ca boorore biro aperā mena cāja ca tiiruga ametuarije ca niiro macā. Ca tiiya manirijere cāja ca tiirije juori cāja

‡ 1:23 Dt 4.16-18.

majuropeera cūja upu menara cūja ca ñañarije wapare ñañaro tamoupa.

28 Umureco Pacure majirugati, ñañarije wado tugoeña, cūja ca biirije juori, cū pea cūjare camotaticāupi, ca tiitipe uno peere cūja tii niijato iigu.

29 To cānacā wāmera ñañarijere tiicāma: ñañaro cūja ca tugoeñarije, apeye unore cūja ca ĩa ugorije, aperāre ñañaro cūja ca tiiruga tugoeñarije, ca bojoca jīarā, ca ĩa tutirique pairā, ca ajia pairā, ca ameri quēe pairā, ca ĩi dito pairā, ca wede pairā,

30 aperāre ñañarije ca ĩi wede coterā, Umureco Pacure ca junarā, “Ñañaro jāa tiibocu” ca ĩi bojoca catitirā, ca nii majuropeerāre biro ca tugoeñarā, ñañarije ca ĩi jeeñorique pairā, cūja pacure ca ametene nacārā,

31 ca tugoeña bojoca catitirā, cūja ca ĩi rore biro ca tiitirā, ca bojoca ĩa maitirā, ca ĩa boo pacatirā, niima.

32 Mee Umureco Pacu, “To biro ca tii niirā, ñañaro biirica tabepu ca bii yaiparā niicārā biima,” cū ca ĩi cūriquerē añuro majima. Teere maji pacarā, to birora tiicā nūnua waa, cūja ca tiirijere ĩa cōori, cūjare biro ca tii nūnūjeerā cāare “Añu majuropecā,” ĩima.

2

Umureco Pacu ca niirore biro cā ca ĩa bejerije

1 To biri mu, no ca boogu, aperāre, “To biro biima,” ca ĩi ĩa bejegu, “Cūjare biro yu biiti,” mu ĩi majiti. Aperāre, “To biro biima,” ĩi ĩa bejegu mu majuropeera ñañaro mu bii yaicā, cūjare birora ca tiigu niiri.

² Ɛmureco Pacu, ñañarije ca tiirãre ñañaro cū ca tiijata, díamacūra* cū ca tiirijere mani maji.

³ Mɛ, aperãre, “To biro biima,” ca ñi ña bejegɛ, cūjare birora ca tiigɛ nii pacagɛ, “Ɛmureco Pacu ñañaro cū ca tiirijere yɛ duticãrucu,” ¿mɛ ñi tɛgoeñacãti?

⁴ Ɛmureco Pacu cū ca añu majuropeerijera mɛ ca tɛgoeña wajoaro ca tiirɛgarijere majirɛgatima ñigɛ, Ɛmureco Pacu, ca añu majuropeegɛ niiri, ca tɛgoeña bayigɛ niiri, ca boo paca ñagɛ niiri, añurije ca peti nɛcãtirije cū ca tiicojorijere mɛ juna.

⁵ Ca bii ametɛene nɛcãgɛ niiri, Ɛmureco Pacu peere mɛ ca tɛo nɛnɛjeerɛgatirije jɛori, ñañaro tamɛorica rɛmɛ, ca niimore biro Ɛmureco Pacu cū ca ña bejeri rɛmɛ ca niimore, mɛ majuropeera ñañaro mɛ ca tamɛopere bɛaro jañuro mɛ tii bui cãti nɛnɛa waa.

⁶ To cãnacãrãrɛrena, cūja ca tiirica wãmeri ca niimore biro ña cõoñari, ñañarije ca tiiricarãra ñañaro tii, añurije ca tii niiricarãre añuro cūjare tii, tiirucumi.†

⁷ Ca añu majuropeerije, ñi nɛcū bɛorique, to birora caticõa niiriquere, amarã, añurijere to birora ca tiicõa niiricarã peera, to birora caticõa niiriquere cūjare tiicojorucumi Ɛmureco Pacu.

⁸ Cūja ca bii ametɛene nɛcãrije mena, díamacū ca niirijere juna, ñañarije peere tii, ca tiirã, Ɛmureco Pacu, ajiarique mena ñañaro cū ca tiirijere tamɛorucuma.

⁹ Niipetirã ñañarije ca tiirã, ñañaro tamɛo, tɛgoeñarique pai, biirucuma. Ca nii jɛori tabere

* 2:2 Cū wederique ca ñiire biro cū ca tiirijere mani maji. † 2:6 Sal 62.12; Pr 24.12.

judíos, ñucã judíos ca niitirã cãa, to birora biirucuma.

¹⁰ To ca bii pacaro, niipetirã añurije ca tiirã peera, ca añu majuropeerije, ñi nũcũ b̃oriquẽ, añuro niirique, cãjare tiicojorucumi Ƴm̃areco Pacũ; judíos're tiicojo j̃uo, ñucã judíos ca niitirã cãare to birora tiirucumi.

¹¹ Ƴm̃areco Pacũ menara bojocare cã ca ña dica woorije mani.

¹² Niipetirã Moisés cã ca doti cũuriquere maji-tirãra ñañarije ca tiiricarã, ñañarije cãja ca tiirique j̃uorira ñañaro biirica tabepũ waarucuma. Moisés cã ca doti cũuriquere ca majirã nii pacarã ñañarije ca tiirã, doti cũurique ca ñirote biro ñañaro tii ecorucuma.

¹³ Moisés cã ca doti cũuriquere cãja ca t̃orije j̃uorira, “Añurã niima,” cãjare ñitimi Ƴm̃areco Pacũ. Doti cũurique ca ñirote biro ca tiirã peere, “Añurã niima,” cãjare ñi ñami.

¹⁴ Judíos ca niitirã, doti cũurique ca c̃otirã nii pacarã, cãja majuropeera cãja ca tii niirijere doti cũurique ca ñirote biro cãja ca tiijata, cãja majuropeera doti cũurique niicãma.

¹⁵ To biro cãja ca bii bojoca c̃uti niirijera, cãja yeripũ doti cũurique ca niirijere ññoma. Teera cã ca t̃goeña bojoca cati niirijep̃ure cã ca majiro tii, ñucã cã ca t̃goeña niirijera cãre wede majio, teera cãre wedejãa buiyee, tiirucu,

¹⁶ Jesucristo j̃uori, j̃cãrãra majiriquere añurije queti yũ ca wederije ca ñirote biro Ƴm̃areco Pacũ cã ca ña bejeri r̃mũ ca niirore.

Judíos, to biri doti cũurique

17 “Jãa judíos, doti cūuriquere ca cʘorã, Ƴmureco Pacu yaarã,

18 cū ca boorijere ca majirã, doti cūurique jʘori añurije beje majiriquere ca bue majio ecorã,

19 ca ãtirãre biro ca niirãre ca jʘo waa majirãre biro ca tʘgoeña niirã, ca naitiaropu niirãre biro ca niirãre ca boe baterãre biro ca niirã,

20 ñucã, ca majitirãre ca wede majiorã, ca tʘgoeña bayitirã cãare ca bue majiorã, doti cūuriquerena, majirique, díamacū ca niirijere, ca cʘorã jãa nii,” mʘja ñi ʘjero bayi.

21 To docare mʘja, aperãre ca bue majiorã nii pacarã, ¿ñee tiirã mʘja majuropeera mʘja wede majio majititi? “Jee dutieto,” ca ñi buerã nii pacarã, ¿ñee tiirã mʘja jee dutirucuti?

22 Ñucã, “Ñee epeticãña,” ca ñirã nii pacarã, ¿ñee tiirã mʘja pea mʘja ñee epeti?† Cūja ca weericarãre ca junarã nii pacarã, ¿ñee tiirã cūjare ñi nucū bʘorica wii maquẽre mʘja jee dutirucuti?

23 “Moisés cū ca doti cūuriquere ca cʘorã niirã jãa bii,” ca ñi ʘjero bayirã nii pacarã, doti cūurique ca ñirore biro mʘja ca tiitirije mena Ƴmureco Pacure mʘja nucū bʘoticã.§

24 To birira Ƴmureco Pacu wederique o biro ñi: “Mʘja yee jʘorira, judíos ca niitirã, Ƴmureco Pacure ñañoaro cūre ñi tutima,” ñi.*

25 Moisés cū ca doti cūurique ca ñirore biro mu ca tii nʘnʘjeejata, jeyua quejero yapare wide taariquea ca wapa cʘtirijera niiro bii; tee ca ñirore

† 2:22 ¿“Mʘja nʘmoa, mʘja manʘ jũmʘa, ca niitirãpʘrena epericarã cʘtiticãña,” ca ñirã nii pacarã, mʘja epericarã cʘtiti? § 2:23 Ez 36.16-23. * 2:24 Is 52.5; Ez 36.22.

biro m̄ ca tii n̄n̄jeetijata, jeyua quejero yapare ca wide taaya maniḡure birora m̄ niic̄ã.

²⁶ To biic̄ãri, c̄ã jeyua quejero yapare ca wide taaya maniḡu nii pacaḡu, doti c̄urique ca ñirore biro ca tii n̄n̄jeeḡura, jeyua quejero yapare wide taaric̄are biro ñaric̄u niirucumi.

²⁷ C̄ã up̄ mac̄ã tabere ca wide taaya maniḡu nii pacaḡu, doti c̄urique ca ñirore biro ca tii n̄n̄jeeḡu pea m̄, doti c̄uriquere c̄uoc̄ã, m̄ jeyua quejero yapare wide taaric̄u niic̄ã, bii pacaḡu doti c̄urique ca ñirore biro m̄ ca tii n̄n̄jeetirije j̄ori, ñañaro m̄re tiirucumi.

²⁸ Judío niiriquea, jotoa wado biirique méé nii. Jeyua quejero yapare wide taarique c̄ã, jotoa wado tii niirique méé nii.

²⁹ Díamac̄ãra judío nii majuropeeriquea, mani ca t̄goeña niirijep̄u biirique nii. Ñuc̄ã jeyua quejero yapare wide taaric̄u peti niiriquea, yeri jãñariquep̄u t̄goeña wajoarique nii, doti c̄urique c̄ãja ca owa tuurique j̄ori méé, Añuri Yeri j̄ori mani ca t̄goeña wajoarije nii. To biro ca biiḡu judío docare, Ëm̄reco Pac̄u c̄ãre ñi n̄c̄u b̄omi, bojoca méé to biro ñima.†

3

Ëm̄reco Pac̄u c̄ã ca añurije

¹ ¿To docare judío niirique mena, ñee peere nii amet̄ene n̄c̄ã, ñuc̄ã jeyua quejero yapare wide taariquea, ñee pee wapa c̄ati, to biiti?

² Pāu wãmerip̄arena biic̄ã, ca nii j̄ori tabere judíos're c̄ã wederiquere c̄ãjare tiicojoui Ëm̄reco Pac̄u.

† 2:29 Gn 29.25.

³ ¿To docare yua, ʘmureco Pacua, jĩcārã cū yee ca niitirije peere tii n̄n̄ujee, cāre cūja ca bii we-orora, cū ca ĩrore biro ca tiiḡu cū ca niirijere cū yerijãacāgajati?

⁴ ¡Biiticumi! ʘmureco Pacua, to birora díamacū ca niirije ca ĩrore biro tiicōa niimi, bojoca niipe-tirãpura ca ĩi dito pairã wado cūja ca niicã pacaro. O biro ĩi owarique nii:

“M̄u ca ĩirijere ‘Añuḡu niimi,’ ĩi eco, ñucã m̄ure cūja ca wedejãajata cāare bii amet̄ua n̄ucãcã, m̄u biicārucu,” ĩi.*

⁵ Mani ca ñañarijera, ʘmureco Pacu cū ca añurijere ca bii bau niiro to ca tii pacaro, ¿do biro pee mani ĩirãti? ¿ʘmureco Pacu ñañagu cū niiti, to biro ñañaro manire tiiḡu? Bojoca cūja ca tugoeñari wãmere biro yu ĩi.

⁶ ¡Biitimi! ʘmureco Pacu ñañagu cū ca nijata, ¿do biro tiicãri bojoca ñañaro cūja ca tiirije wapare ñañaro cūjare cū tiibogajati?

⁷ Jĩcū o biro ĩibocumi: Ȳu ca ĩi ditorijera, ʘmureco Pacu yee díamacū ca niirijere to ca bii bau niiro, cū ca añu majuropeerijere buaro jañuro to ca bii n̄n̄ua waaro ca tii pacaro, ¿ñee tiiḡu ʘmureco Pacu, ñañagure biro yure cū tiiti?

⁸ To biro to ca biijata: “¿Ñee tiirã ñañarije peere mani tiititi, añurije maquẽ pee to nii eajato ĩirã?” ĩicumi. O biirije peti jãa ca ĩitirijerena, “O biirije ĩi buema,” jãare ĩi wede paima jĩcārã. To biro ca ĩirã ñañaro ca tii ecoparã niirucuma.

“Jĩcū peera añuḡu manimi”

* 3:4 Sal 51.4.

9 “¿Do biro mani ñi yapanorãti? ¿To docare mani judíos mani ca niirije j̄morira, aperã amet̄enero añurã mani niiti? ¡Mani biiti! Mee, mani judíos, judíos ca niitirã cãa, j̄icãri cõro ñañarije ca tiirã mani niicãupa,” mani ñi yerijãajãw̄n.

10 To birira owarique o biro ñi:

“J̄icũ uno peera añuḡn ca niiḡn manimi; j̄icũ uno mani majuropecãmi.

11 Ca tugoeña majiḡn uno manicãmi. Æm̄ureco Pac̄ure ca majirugaḡn uno cãa, j̄icũ uno peera manicãmi.

12 Niipetirãp̄ura cãre camotaticoama. Niipetirãp̄ura ñañarije pee wadore tiicã yai waama.

J̄icũ uno peera añurije ca tiiḡn uno manicãmi.

j̄icũ unoacã niirucu biiti majuropecãmi!”†

13 “M̄uja wedericagaaria, maja ope ca tujurore biro nii.

M̄uja ñemerori, ca ñi dito pairije nii.”‡

“¡M̄uja ñjerorip̄a cãare aña nimara niicã!”§

14 “Ñañaro m̄uja ca ñi tutirije wado m̄uja ñjerorire dadacã.”*

15 “J̄ia díi tii baterugarp̄na, m̄uja d̄upori tutua añuro ñmaa nucũ yujucã.

16 M̄uja ca tii niirije, tii yaio baterique, ñeeja manirã tuaricaro ca tiirije wado niicã.

17 Añuro j̄icãri mena nii n̄n̄na waariquere majitima.”†

18 “Æm̄ureco Pac̄ure nucũ b̄oriquere uno cãare tugoeñati majuropecãma,

† **3:12** Sal 14.1-3; 53.1-3; Ec 7.20. ‡ **3:13** Sal 5.9. § **3:13** Sal 140.3. * **3:14** Sal 10.7. † **3:17** Is 59.7-8.

cã ca ãa cojorore,” ãi.‡

19 Niipetirije doti cõurique ca ãirijea, teere ca tii nunõjeerãre ãi, niipetirã do biro ãi wede majitiri, niipetirãpura Æmãreco Pacu ãããaro cõ ca tiirijere, ãããaro ca biiparã cãja niijato ãiro, mani ãi maji.

20 To biri jãcõ uno peera doti cõurique ca ãirore biro cõ ca tiirije jõorira, Æmãreco Pacu cõ ca ãa cojorore “Añugõ niimi,” ãi ecotirucumi. Doti cõuriquea, ãããarije ca tiirã mani ca niirijere mani ca majiro ca tiirije pee nii.

Díamacõ tão nãcõ bõorique jõori, añurã niirique

21 To biri mecãra doti cõurique manirora, Æmãreco Pacu, añurã mani ca niiro cõ ca tiirije bii bau nii ea, doti cõurique, Æmãreco Pacu yee quetire wede jõgueri maja, cãja ca wederique.

22 Ate, Æmãreco Pacu añurã mani ca niiro cõ ca tiirijea, Jesucristore díamacõ tão nãcõ bõorique jõori ea, niipetirã cãre ca tão nunõjeerãre. § ãa dica woorique mani,

23 niipetirãpura ãããarijere tiicãma. To biri Æmãreco Pacu añurije cõ ca boo jãarore biro mani tii eaticã.*

24 Biirãpua, Æmãreco Pacu cõ ca añurije jõori, wapa manirora añuro tii ecoma, ãããaro mani ca bi-iboriquere Cristo Jesús cõ ca ametãene bojarique jõori.

‡ 3:18 Sal 36.1. § 3:22 Jesucristore díamacõ tão nãcõ bõorique jõori, niipetirã cãre ca tão nunõjeerãre añurã cãja ca niiro tiimi Æmãreco Pacu. *

3:23 Niipetirãpura ãããarije ca tiirã wado niicãma. To biri Æmãreco Pacu cõ ca añu majuropeerije mena cõ ca bojoca cuti niiri tabe õo peerãra niicãma.

25 ʘmureco Pacu, Cristo cū ca bii yairo ti-iri, ñañarije tiiriquere cū ca ametuene bojaro ti-iupi. Ate ñañarije tiiriquere ametuene ecoriquera, Cristo cū ca bii yai bojariquere díamacū tuo nucū buorique juori buarique nii. O biro tiiri, añurā mani ca niiro cū ca tiirijere ññorugaupi ʘmureco Pacu, ména jugueropura ñañarije mani ca tiirijere to birora cū ca ña ametuacāriquere manire ametuenu.

26 Cūa ca tugoña bayigu niimi. Ati cuupure añurā mani ca niiro cū ca tiiri wāmere ññorugaupi; cūa añugu cū ca niimore birora, Jesús're ca tuo nunñjeerāre añurā cūja ca niiro tiimi.

27 To docare, “¿Bojocu, ‘o biro ca biigu yu nii,’ cū ca ñirije noopu to niiti? ¿Tea peticoa! ¿Ñee juori to biiti? ¿Doti cūurique ca ñiire biro tii nunñjeerique juori to biiti? Tee juori méé bii. Díamacū tuo nucū buorique juori pee to biro bii.

28 Doti cūurique ca ñiire biro tiirique juori méé, díamacū tuo nucū buorique juori pee, bojocure añugu cū ca niiro tiimi ʘmureco Pacu,” mani ñi yapano ea.

29 To docare ¿ʘmureco Pacu, judíos ʘmureco Pacu wado cū niiti? ¿Bojoca poogaari niipetirā ʘmureco Pacu méé cū niiti? Ati yepa macārā niipetirā bojoca poogaari ʘmureco Pacu niimi.

30 Apí ʘmureco Pacu manimi. Cūra, díamacū tuo nucū buorique juori, jeyua quejero yapare wide taaricarāre, ca wide taaya manirā cāare, añurā cūja ca niiro tiirucumi.

31 To docare, ¿díamacū tuo nucū buorique juorira, doti cūurique ca wapa maniro mani tiicāti? Mani tiiti. Doti cūurique ca ñiire biro pee tiirā mani tii.

4

Abraham cã ca t̃no ñucã b̃horique

¹ To docare ¿mani ñicã Abraham cã ca biirique peera, do biro mani ñirãti?

² Yee mééra Abraham cã, cã ca tiirije j̃horira, añug̃ cã ca tii ecojata, “O biro ca biig̃ ỹ nii,” cã ca ñi ɱjero bayirijere díamacãra ñibojacupi, biig̃ap̃ua Ƴm̃ureco Pac̃ cã ca ña cojoro méére.

³ Ƴm̃ureco Pac̃ wederique o biro ñi: “Ƴm̃ureco Pac̃re t̃no ññj̃eeupi Abraham, tee j̃hori, ‘Añug̃ niimi,’ ñi ecoupi,” ñi.*

⁴ J̃icã cã ca padejata, cã ca wapa taarije wapa manirora cã ca tiicojo ecorije méé nii, cã ca paderique warap̃ cã ca wapa taarije nii.

⁵ To ca bii pacaro, j̃icã ɱno, Ƴm̃ureco Pac̃, ñañarãre, ca ñañarije manirã cãja ca niiro ca tiig̃re cã ca t̃no ññj̃eejata, díamacã cã ca t̃no ñucã b̃horije j̃horira, “Añug̃ niimi,” ñi ecomi, teere b̃nar̃ug̃ cã ca pade b̃ua ñaati pacaro.

⁶ David cãa to birora ñiupi, bojoc̃ cã ca tii niirije j̃hori méé, Ƴm̃ureco Pac̃ añug̃ cã ca niiro cã ca tiig̃ ca ɱjea niig̃ yee maquẽre, o biro ñig̃:

⁷ “Ƴm̃ureco Pac̃, cãja ca ñañarijere amet̃ene, ñañarije cãja ca tiirijere to birora ña amet̃a, cã ca biirã, ɱjea niima.

⁸ Ca ñañarije manigure biro wiog̃ cã ca ñag̃, ɱjea niimi,” ñiupi.†

⁹ ¿To docare ate ɱjea niiriquea, jeyua quejero yapare wide taaricarã wadore ñiro to ñiti? ¿Ca wide taaya manirã cãare ñiro méé to ñiti? To birira Ƴm̃ureco Pac̃, Abraham're “Añug̃ niimi,” ñirug̃,

* **4:3** Gn 15.6; Ro 4.22. † **4:8** Sal 32.1-2.

díamacũ cã ca tũo nũcã bũorijepũre ĩaupi, mani ĩijãwũ mee.

10 ¿No cõropũ, “Añugũ,” cãre cã ĩaupari? Cã jeyua quejero yapare cã ca wide taa ecoro jiro pee, ¿jugueropũra añugũ cãre cã ĩaupari? Jiro méé, jugueropũra añugũ cãre ĩaupi.

11 Cã jeyua quejero yapare wide taaya manigũpũra, díamacũ cã ca tũo nũcã bũorije jũori, “Añugũ niimi,” ĩi ecoupi Ñmũreco Pacũre. Añugũ cã ca niirijere to bii ĩñojato ĩigu, jiropũ cã jeyua quejero yapare wide taa ecoupi Abraham. To biri Abraham, cãja jeyua quejero yapare ca wide taaya manirã nii pacarã, ca tũo nũnũjeerã niipetirã pacũ niimi. O biro cãja ca biiro macã cãja cãare cãja ca tũo nũnũjeerije jũori, “Añurã niima,” ĩimi Ñmũreco Pacũ.

12 Ñũcã, cãja jeyua quejero yapare ca wide taari-carã nii pacarã, mani ñicã Abraham cã jeyua quejero yapare ca wide taaya manigũ niigũpũra cã ca tũo nũnũjeericarore biro ca tũo nũnũjeerã cãare cãja pacũra niimi.

Díamacũ tũo nũcã bũorique jũori, Ñmũreco Pacũ cã ca ĩiricarore biro ca bii earique

13 Doti cũurique jũori méé, Abraham're, cã pãramerãre, “Ati yepare mũ cũo earucu,” Ñmũreco Pacũ cã ca ĩiriquere ñeeupa. Tũo nũnũjeerique jũori, añugũ cã ca niiro cã ca tiirique jũori pee, to biro ĩiupi Ñmũreco Pacũ.

14 Doti cũuriquere ca tii nũnũjeerã pee teere ca cũo eaparã cãja ca niijata, tũo nũnũjeerique pea watoa maquẽ nii, Ñmũreco Pacũ, “To biro yũ ti-irucu,” cã ca ĩirique cãa wapa mani, biicãbojacupa.

15 Doti cūuriquea, ñañaaro tii ecoricaró tii. Ñucã doti cūurique ca manicãjata, teere bii ametene nũcãrique cãa mani.

16 To biri Ƴmũreco Pacũ, “O biro yũ tiirucu,” cã ca ĩriquerere díamacũ tũo nũnũjeerique jũori bũa earique nii, Abraham pãramerã niipetirãpũre to biro wapa manirora bũa earique to niicõa niijato ĩiro. “Yũ tiicojorucu,” cã ca ĩriquerere, doti cūuriquerere ca tii nũnũjeerã yee wado méé nii, ñucã niipetirã Abraham're biro ca tũo nũnũjeerã cãare to birora biicã. Cãa to biro biima ĩigu, Ƴmũreco Pacũ cã ca ĩa cojorore mani niipetirã pacũ niimi.

17 Ƴmũreco Pacũ wederique o biro ca ĩirore birora: “Pacũ bojoca poogaari pacũ mũre yũ tii.” Cã niimi Ƴmũreco Pacũ, Abraham díamacũ cã ca tũo nũnũjeericũ, ca bii yaicoaricarãpũrena cãja ca catiro tii, ca manirijerena tii jeeño, ca tiigu.‡

18 Abraham, cã ca yue niirijeŒ ca peticoa pacaro, to birora tũo nũnũjee yuecã niĩupi. O biro biima ĩigu, pacũ bojoca poogaari pacũ nii eaupi, “Mũ pãramerã ano cõro pacũ niirucuma,” Ƴmũreco Pacũ cãre cã ca ĩiricarore birora.

19 Mee, Abraham cien cãmari peti ca cũogũ niiri cã upũrire ca bii yaicoariquerere biirijepũ ca niirijere ĩa maji, ñucã Sara cõ ca macã cutiborique mũo cãa peticoa, ca biicã pacaro, cãre cã ca ĩriquerere cã ca tũgoeña yue niirije pea daquecoa, cãre biiticãupa.

20 Ƴmũreco Pacũ “To biro yũ tiirucu,” cãre cã ca ĩriquerere, ca tũo nũnũjeetigu cã ca biirore biro

‡ 4:17 Gn 17.5. § 4:18 “Yũ macã cutirucu,” cã ca ĩi yue niimirique ca peticoa pacaro, Ƴmũreco Pacũ cãre cã ca ĩriquerere to birora tũo nũnũjeecõa niĩupi.

“Yeera yare ñicãjacupi,” ïitiupi. To biro ïitigura, cãre cã ca ñiriquere b̃aro jañuri díamacũ t̃o ñcũ b̃o, Æmareco Pacu baja peo ñcũ b̃o, tiupi,

21 “Æmareco Pacu ‘To biro yu tiirucu,’ cã ca ñiriquere cã ca ñiricarore birora ca tii tutuagu nicumi,” ñi majiri.

22 Tee j̃ori Æmareco Pacu, to biro cã ca biirijere ña, “Añugu niimi,” cãre ñupi.

23 Ate to biro cã ca biirijere Æmareco Pacu, “Añugu niimi,” cã ca ñiriquere, Abraham yee wado meere owarique niupa.

24 Mani yee maquẽpu cãare owarique niupa. Mani cãare, cã ca ñiriquere díamacũ mani ca t̃o ñcũ b̃orije j̃orira, añurãre biro manire ñarucumi Æmareco Pacu, mani Wiogu Jesús're ca bii yairicarã watoare cã ca cati tuaro ca tiiricare díamacũ mani ca t̃o ññjeerije j̃ori.

25 Cãra mani ca ñañarije wapare manire bii yai bojarugu, wedejãa buiyee cõa eco, j̃cãti ano peera ñañarije ca tiitiricarãre biro mani ca niipere ñigu cati tua, biupi.

5

Añuro nii, ñjea nii, biirique

1 Díamacũ t̃o ñcũ b̃oriquere j̃ori añurã tii ecori, Æmareco Pacu mena añuro mani nii, mani Wiogu Jesucristo j̃ori.

2 Ñucã Jesucristo j̃orira, cã ca ñiriquere díamacũ t̃o ñcũ b̃oriquere j̃ori, ate añurijere ca b̃a eparã mani ca niirijere mani c̃o, teepure to birora mani ca tugoeña bayicõa niirijere. To biri Æmareco Pacu

cã ca añu majuropeerije mani ca bña eaperure ñirã, bñaro mani ñjea nii.

³ Biirãpna ate wado méere, ñañaro tamõrã cãa, “O biro ca biirã jãa nii,” mani ñi ñjero bayirucu, ñañaro mani ca tamõrijea ca tãgoeña bayirã mani ca niiro ca tiirijere ca majirã niiri.

⁴ Tãgoeña bayiriquera, ca bojoca añurã mani ca nii earo tii, ca bojoca añurã mani ca nii earo ca tiirijera, to birora ca yuecõa niirã manire tii.

⁵ Mani ca yue niirije pea boboro mani ca tamõroo tiiti, Æmureco Pacu, Añuri Yeri manire cã ca tiicojoricu mena, cã ca mairijere mani yeripure paio manire cã ca tiicojorije ca niiro macã.

⁶ Ména ñañarije wapare do biro mani ca bii ametna majitiri tabere, “To biro biirucu,” cã ca ñirica yntea ca earo, ñañarije ca tiirãre bii yai ametene bojaupi Cristo.

⁷ Jĩcã ñno peera apĩpũ cã ca bii yaiborica tabe ñnorena, “Yũ, yũ bii yai bojarucu” ñirique, popiye méera niicã biiti. Ca bojoca añugũ petipũ cãare bii bojaya manicu. Ape tabera niicãbocumi biigũpna, jĩcã bñaropũra añuro cãre ca tiiricu ñnore ca bii yai bojagũ ñno.

⁸ Æmureco Pacu pea manire cã ca mairijere ate mena ññomi: Ména ñañarijere ca tiirã mani ca niirora, mani yee jũori bii yaiupi Cristo.

⁹ Mecãra Cristo cã ca bii yai bojarique jũori, añurã ca tii ecoricarã niiri, cã jũorira, Æmureco Pacu ñañaro cã ca tiirijere mani ametnarucu.

¹⁰ Ména Æmureco Pacu waparã mani ca niirora, cã Macũ cã ca bii yai bojarique mena, cã majuropeera cã mena añuro mani ca nii earo tiupi.

To biri mecã docare cã mena añuro ca niirã niiri, ametuenero cã ca catirije juori mani ametuarucu.

¹¹ Ate wado méé, mani Wiogũ Jesucristo juori, Ũmureco Pacure buaro mani ujea nii, cã juori cã mena añuro nii eariquere ca tiicojo ecoricarã niiri.

Adán to biri Cristo

¹² Jĩcã bojocũ Adán juori, ñañarije tiirique bojocarũre bii ñaajãa nũcã eaupa; tee tiiro ñañarije tiirique juorira bii yairique cãa nii eaupa. O biro biima iiro, niipetirãrũre bii yairique niicã nũnũa dooupa, niipetirãrũra ñañarije cãja ca tiicãro macã.

¹³ Doti cũurique ca niiparo juguerorũra, ati yerarũre ñañarije tiirique nii yerijãaupa. Doti cũurique ca manijata, ñañarije tiiriquere majiña mani.

¹⁴ To ca bii pacaro, Adán cã ca niiri cuu mena, Moisés cã ca niiri cuurũ, ñañarije ca tiiricarãre bii yairique to birora biicõa niuupa. Biiorũra cãjara, Adán, ca doopũre ca bii juagueũ, dotiriquere cã ca bii ametua nũcãricarore biro méé, ñañarije cãja ca tiirije juori, to biro biuupa.

¹⁵ Adán ñañarije cã ca tiiriquea, Ũmureco Pacũ wapa manirora añuriye cã ca tiicojorijere biro méé nii. Jĩcũra ñañarije cã ca tiirique juorira, niipetirãrũra bii yaicãupa. Jĩcũ, Jesucristo juori wadora, wapa manirora Ũmureco Pacũ añuriye cã ca tiicojorije pea, tee ametuenerorũ nii eacãupa, paũrũ añuro cãja ca niipere biro iiro.

¹⁶ Jĩcũ ñañarije cã ca tii buiyeerique juori ca bii nũnũa waarijere, Ũmureco Pacũ, wapa manirora añuriye cã ca tiicojorije menare cõõñarique uno méé nii. Ñañaro biiriquea, jĩcã wãme ñañarije tiirique

j̄orira ñañoaro bii yairicaró tiiupa. Ɛm̄areco Pac̄u, wapa manirora c̄u ca tiicojorije pea, pā wãmeri ñañarije tiirique j̄ori bii eari, añurã niiricaró ti-iupa.

17 J̄ic̄u ñañarije c̄u ca tiirique j̄orira niipetirãp̄ure bii yairique ca bii niiricarore biro amet̄enero, Ɛm̄areco Pac̄u ca bojoca añuḡu c̄u ca niirijep̄u, wapa manirora añurã c̄u ca tiirã doca, j̄ic̄u bojocu Jesucristo j̄ori wadora, catirãra wãma wãme cati niirucuma.

18 Adán wado ñañarije c̄u ca tiirique j̄orira, niipetirãp̄ure ñañoaro ca bii yaiparã c̄uja ca niiro ca tiiricarore birora, Jesucristo wadora añurije c̄u ca tiirique j̄orira, c̄ure ca t̄uo n̄n̄j̄eerãre añurã c̄uja ca niiro tii, to birora c̄uja ca caticõa niipere biro ñiro.

19 O biro ñi: J̄ic̄ura Ɛm̄areco Pac̄ure c̄u ca amet̄ene nucãrique j̄orira, pā ñañarije ca tiirã c̄uja ca niiro c̄ujare tiicãupa. Ñucã tee ca biiricarore birora, j̄ic̄ura Ɛm̄areco Pac̄ure c̄u ca t̄uo n̄n̄j̄eerique j̄orira, pā añurã tii ecorucuma.

20 Doti c̄urique pea, ñañarije tiirique buaro jañuro to bii bau nii n̄n̄ua waajato ñiro tiicojorique niuupa. Ñañoaro tiirique buaro jañuro ca bii n̄n̄ua waarora, Ɛm̄areco Pac̄u c̄u ca añurije pea tee amet̄enerop̄u nii nemocãupa.

21 Ñañarije tiirique bii yairicaró ca tii tutua niiricarore birora, Ɛm̄areco Pac̄u wapa manirora añuro c̄u ca tii bojarique añurã manì ca niiro tii, manì Wioḡu Jesucristo j̄ori to birora caticõa niiriquere manire tiicojo, tii doti tutua niuupa.

6

Ñañarijere bii yai weo, Cristo mena pee cati, bi-irique

¹ ¿To docare ñee mani ñirãti? ¿Ñañarijera mani tiicõa niirãti, Umureco Pacu buaro jañuro cû ña mai nunña waajato ñirã?*

² ¡Mani tiiti majuropecãrucu! Mee ñañarijere ca bii yai weoricarãpã mani nii. ¿Ñee tiirã, ñañarijera mani tiicõa niibogajati?

³ ¿Maja, Cristo Jesús mena niirugarã ca uwo coe ecoricarã niipetirã, cû ca bii yairicarore birora biirã, mani ca uwo coe ecoriquere maja majititi?

⁴ To biri uwo coerique jãori, Jesucristo menara yaa cõa eco, cû ca bii yairicarore biro mani biiwã. O biro biicãri, Cristo, cû Pacu cû ca tutuarije mena cati tua, cû ca biiricarore birora mani cãa, wãma wãme catirique mena mani bii niico.

⁵ Cû menara, cû ca bii yairicarore biro ca biiricarã mani ca niijata, ñucã cû menara mani cati tuarucu.

⁶ Jãguero mani ca bii niirucurique Cristo menara yucu tenipã paa pua tuu yaio ecoupa, mani upã ñañarije ca tiiruga niirije ca tii yaio ecoro, ñañarije tiiriquere ca tii nunñjeerã mani ca nii nunña waatipere biro ñirã, mani ñi maji.

⁷ Bii yaicoarãpã, ñañarije mani tiiticu.

⁸ “Cristo mena mani ca bii yaijata, cû menara mani catirucu,” mani ñi.

⁹ Cristoa, ca bii yairicarã watoare ca cati tuaricãpã niiri, cû ca bii yai nemotipere mani maji.

* **6:1** ¿Añurije buaro jañuri to bii bau niijato ñirã, ñañarijera mani tiicõa niirãti?

Cūra, bii yairiquea do biro cäre bii ametuene nũcã majiti yua.

¹⁰ Cũ ca bii yairije mena, jĩcãti bii yaigũra, ñañarije tiiriquere bii yai ametuene peoticã co-joupi mee. Cũ ca catirije peera Ƴmũreco Pacũ yeere tiirũgũ catimi.

¹¹ To biri wãmera mũja cãa, ñañarije tiiriquere ca bii yai weoricarãpũre biro nii tũgoeñaña. Bii pacarã Cristo Jesús jũori, Ƴmũreco Pacũ yee peere ca tiiparã ca catirã niiña.

¹² To biicãri, mũja upũ ca bii yaipa upũre ñañarije tiirique pee ca bii ametuene nũcãro tii, ñũcã ñañarije ca tiirũgarije cãare tii nũnũjee, tiiticãña.

¹³ Mũja upũ maquẽre† ñañarije peere ca tiirije ca niiro tiicãri, ñañarije tiirique maquẽ ca niiro tiiticãña. To biro tiitirãra, Ƴmũreco Pacũ yee peere ca tiirije ca niiro tiiya, ca bii yaicoaricarãpũra, ca cati tuaricarãre birora mũja upũri maquẽre añurije peere ca tiirije pee ca niiro tiiri.

¹⁴ O biro mũja ca tiiro, ñañarije tiirique mũjare bii ametuenetirucu, doti cũurique ca ñiire biro tii nũnũa waatirãra, Ƴmũreco Pacũ añuro cũ ca tiirije mena pee mũja ca niiro macã.

Añurijere pade coteri maja

¹⁵ ¿To docare ñee mani ñirãti? ¿Doti cũurique ca ñiire biro tii nũnũa waatirãra, Ƴmũreco Pacũ wapa manirora añuro cũ ca tii bojarique mena pee ca niirã niiri, ñañarije mani tiirãti? ¡Mani tiiti majuropeecãrucu!

¹⁶ ¿Jĩcũre, cũ ca dotirijere tii nũnũjeerũgarã cüre pade coteri maja mũja ca niijata, mũja ca pade

† **6:13** Los miembros de su cuerpo.

bojagure wapa manirora pade coteri maja ni-
iriquere mɔja majititi? Atea teere birora bii,
bii yairicaró ca tiirije ñañarijere ca tii nɔnɔjeerã,
añurije maquẽre ca tii nɔnɔjeerã cãa, teere ca pade
coterã niima.

17 Añu majuropeecã Ƴmureco Pacu, ñañarijere
ca tii nɔnɔjeerã ca niimirarã, mee mɔja ca yeri
tɔgoeña niirije menarɔ, añurije queti mɔja ca bue
majio ecoriquere mɔja tɔo nɔnɔjeeupa.

18 Ñañarije tiiriquere ametuene ecori, mecũra
añurije peere pade coteri maja mɔja nii yua.

19 Bojoca bii niiriquerena yu wede, tɔgoeña bay-
itima ñirã, atere añuro tɔo puotibocuma mɔjare
ñima ñigu. Jɔgueropure, mɔja upari maquẽre, ðo
pee jañuro ñañarije tii yai waaricaró ca tiirije
peere ca tiirije ca niiro mɔja ca tiiricarore birora,
mecũ cãare mɔja upari maquẽre añurije, ca ñañarije
manirã niiricaró ca tiirije peere ca tii nɔnɔjeerije
ca niiro tiiya.

20 Ména, ñañarije peere tii nɔnɔjee niirã, añurije
peere mɔja tii nɔnɔjeetiupa.

21 ¿Mecũre mɔja ca bobo tɔgoeñarije ñañarijere
tii niirã, ñee mɔja buari? Mɔja buatiupa. Tea bii
yairicaró ca tiirije wado nii.

22 Mecũra ñañarijere ca tii nɔnɔjee yerijãaricarã
niiri, Ƴmureco Pacu peere ca pade coterã nii eari,
ca ñañarije manirã nii, caticõa niiriquere bua eari-
caró tii, ca tiirijere mɔja bua.

23 Ñañarije tiirique wapa, bii yairique nii.
Ƴmureco Pacu cã ca tiicojorije pea, maní Wiogu
Cristo Jesús jɔori caticõa niirique nii.

7

Amo jiarique mena ñi cõõña wederique

¹ ¿Ym yaarã, to docare mɔja majititi (doti cūurique ca majirãre mɔjare ym ñi) doti cūurique bojocure cū ca cati niiro wado cūre ca doti niirijere?

² O biro ñijata: Nomio ca manɔ cɔtigo, ca dotirije jɔori cõ manɔ cū ca cati niirore ñigo, cū mena niimo. Cõ manɔ cū ca bii yaicoajata, ca manɔ cɔtigo cõ ca niirijere ca dotirijere ca doti ecotigo tuamo.

³ O biro ca biirije jɔori, cõ manɔ cū ca cati pacaro apĩ cõ ca manɔ cɔtijata, ca manɔ cɔtigo cõ ca niirijere ca dotirijere ametɔene nɔcãgo tiimo.* Cõ manɔ cū ca bii yaicoajata docare, tee ca dotirijere ca doti ecotigo tuamo. To biri apĩ cõ ca manɔ cɔtijata cãare, ca mɔna epe paigo méé niimo.†

⁴ Ym yaarã, mɔja cãa to birora Cristo mena nii earã, cū menara doti cūuriquere mɔja bii yai weocãupa, apĩ ca bii yairicarã watoare ca cati tularicɔ yaarã pee niirɔgarã. O biro biicãri, Ɛmɔreco Pacɔ cū ca ña biijejarije añurije mani tii niirucu.

⁵ Ména ñañarije ca tii niirã mani ca niiro, doti cūuriquea, mani upɔpɔre ñañarije tiirɔgarique ca niirijere ca tii bau niiro ca tii niirije niupa. To biri bii yairicaro ca tiirije wadore mani tiicã niirucu-upa.

⁶ Mecãra, doti cūurique manire ca doti niirucumiriquere ca bii yai weoricarã niiri, jɔgueropɔ doti cūurique ca nii jɔoriquere ca tii nɔnɔjeerã méé

* **7:3** “Ca manɔ cɔtigo nii pacago ca mɔna epe paigo niimo” ñirico niirucumo. † **7:3** Manɔ cɔti, nɔmo cɔti, tiiriquere ca doti niirijere bii ametɔene nɔcãgo méé biimo.

mani nii, Añuri Yeri wãma wãme cã ca doti niirije mena pee Ëmureco Pacure tii nãnjeeerugarã.

Ñañarije yure ca niirije

⁷ ¿To docare ñee mani ñirãti? ¿“Doti cūurique ñañarije nii,” mani ñirãti? ¡Mani ñiti majuropeecãrucu! Doti cūurique ca manijata, ñañarije ca niirijere yu majitibojacupa. Ña ugoriquere yu majitibojacupa, doti cūurique, “Ña ugoticãña,” to ca ñitijata.‡

⁸ Ñañarije pea, doti cūurique to biro ca ñirije juori, niipetirije ña ugoriquere yure tii bau niuwu. Doti cūurique ca manijata, ñañaro tiirique manirore biro biicã.

⁹ Doti cūuriquere ca majitigu yu ca niiri cuupure cati añugu yu niuwu. Doti cūuriquere yu ca majiro, ñañarije yu ca tiirique bii bau nii eacãwu. To biri ca bii yairura yu niicãwu. §

¹⁰ To biri doti cūurique, catirique yure ca tiicojoriquera, ca bii yairu yu ca niiro yure tiicãwu.

¹¹ Ñañarije pea, doti cūuriquerena nii eari, ñañaro yu ca tii bui cãtiro yure tiuwu. Tee juori ca bii yairura yu niicãwu.

¹² O biro mani ñi yapano, añuro petira doti cūuriquea, ca ñañarije manirije nii, ca doti niirije cãa ca ñañarije manirije, díamacã ca niirije, añurije, nii.

¹³ To docare, ate añurijera, ¿ca bii yairu yu ca niiro yure to tiicãjapari? ¡Tiitijacupa! Ñañarije, ñañarijera ca niirijere ñorugaro, añurije juorira, ca bii yairu yu ca niiro yure tiuwu. O biro biiri, doti

‡ 7:7 Ex 20.17; Dt 5.21. § 7:9 To biri ñañaro bii yairica taberu ca waaruga yu niicãwu.

cūurique j̄ori, ñañarije, díamacūra ñañarije peti ca niirijere bii bau nii eacãw̄.

14 Doti cūuriquea Ɔmureco Pacu yee nii. Ȳu pea, bojocu ca t̄goeña tutuatigu, ñañarijere ca tii n̄n̄j̄eer̄ noniricu ȳu niicã.

15 Ȳu ca tiirijere ȳu t̄mo majiti. Ȳu ca tiirugarijere tiitigura, ȳu ca junarije peere ȳu tiicã.

16 To biri ȳu ca junarije peere ca tiigu niiri, “Doti cūurique, añurijera nii,” ȳu ñi.

17 To biri yua ȳu méé ȳu nii, teere ca tiigu. Ȳur̄ure ñañarije ca niirije pee to biro tii.

18 Ȳur̄ure ca t̄goeña bayitigu ȳu ca niiri upure añurije ɛnora ca manicãrijere ȳu maji; añurije ca tiicãrugagu nii pacagu, ȳu tii jeeño majiticã.

19 To biri ȳu ca tiirijea, añurije ȳu ca tiirugarije méere ȳu tii, ñañarije ȳu ca junarije peere ȳu tii.

20 To biri yua, ȳu ca junarijerena ȳu ca tiijata, ȳu méé ȳu tii. Ȳur̄ure ñañarije ca niirije to biro tii.

21 O biro ca biirije j̄ori atere ȳu maji: Añurijere ȳu ca tiicãruga pacaro, ñañarije mena wado biicã.

22 Ȳu ca t̄goeñarijer̄ua, Ɔmureco Pacu cū ca dotirijere buaro boo t̄goeña.

23 To ca bii pacaro, ȳu upur̄ure apeye ca doti niirijere ȳu ña, ñañarijere ca doti niirije ca niirijere. Ate ca dotirije, ȳu ca t̄goeñarije ca dotirije menare ameri qūe niima ñiro, ñañarijerena ȳu ca tii n̄n̄j̄eec̄a niiro ȳure tii.

24 ¡Abé nija ȳu niiquĩgu! ¿Ati up̄u mena ñañarije tiicãri ȳu ca bii yaipere ñiru peti ȳure cū amet̄eneguti?

25 Ɔmureco Pacu, mani Wiogu Jesucristo j̄ori, “Añu majuropecã,” ȳu ca ñigu wado amet̄ene

majimi. O biirije ca biiro macã, yu ca tugoeña niirije mena peera, yu majuropeera Æmureco Pacu cã ca dotirijere yu tii nũnũjee, yu upu ñañarije ca tii niiri upu mena peera, ñañarije ca tii dotirije peere yu tii nũnũjeecã.

8

Añuri Yeri jũori catirique

¹ To biri mecãra yua, Cristo Jesús mena ca niirãra ñañaro cãja ca bii yaipe uno mani.

² Jesucristo jũori, Añuri Yeri catirique ca tiicojogu cã ca dotirije, ñañarijere, bii yairiquere, ca doti tutua niirijere yare ametuenuwu.

³ Æmureco Pacu pea, Moisés cã ca doti cũurique do biro ca tii majitirijere tiipui. Do biro ca tiipe méé niipua, bojoca tugoeña bayitima ñirã ñañarije cãja ca tii niirije niima ñiro. Æmureco Pacu cã Macãre, bojocu ñañarijere ca tii niigu ca tugoeña bayitigure biro ca niigu cãre tiicojoui, ñañarije tii niiriquere cã ametuene bojajato ñigu. Bojocu ca tugoeña bayitigure biro cãre tiiri, ñañarijere tii yaioupi Æmureco Pacu.

⁴ Atere to biro tiipui, doti cũurique añurije ca dotirore biro cãja tii niijato ñigu. Mee ñañarije tiiruga tugoeñariquere ca tii nũnũjeerã méé mani nii, Añuri Yeri cã ca ñirore biro pee ca tii niirã mani nii yua.

⁵ Ñañarije ca tiirã, tee pee wadore tiiruga nũnũjeecã niima. Añuri Yeri cã ca ñirore biro ca tiirã pea, Añuri Yeri cã ca boorije pee wadore tiiruga tugoeñama.

⁶ Ñañarije tiiruga tugoeñariquere nucātima ñirã, tee pee wadore tiiruga nũñjееcã niiriquea, bii yairicarо ca tiirije nii. Añuri Yeri yee peere tiijata, añuro nii, cati, biiricarо tii.

⁷ Ñañarije cūja ca tiiruga tugoeñarijere nucātima ñirã, tee pee wadore ca tiiruga nũñjееcõa niirã, Æmureco Pacure ca junarã niima. Cũ ca dotirijere booti, tii nũñjee majiti, biicãma.

⁸ To biri ñañarije cūja ca tiiruga tugoeñarijere ca nucātirã, Æmureco Pacu cũ ca ña ujea niirijere tii majitima.

⁹ Muja pea, ñañarije ca tiirã méé muja nii yua. Añuri Yeri cũ ca boorore biro pee ca tiirã muja nii, díamacũra Æmureco Pacu yũũ Añuri Yeri mujapure cũ ca niijata. Cristo yũũ Añuri Yerire ca cuotigũa, Jesucristo yũũ méé niimi.

¹⁰ Cristo mujapure cũ ca niijata, muja upu pea ñañarije juori ca bii yaipa upu to ca nii pacaro, Æmureco Pacu yũũ Añuri Yeri pea muja ca catirije niimi, añurã cũ ca tiirije juori.*

¹¹ Cristo cũ ca cati tuaro ca tiiricu yũũ Añuri Yeri mujapure cũ ca niijata, Cristo cũ ca cati tuaro ca tiiricu Æmureco Pacura muja upuri ca bii yairijere wãma catirique tiicojorucumi, cũ yũũ Añuri Yeri mujapure cũ ca niirije juori.

¹² To biri yu yaarã, jĩcã wãme mani ca tii niipe nii. Biirõpũa mani upu ñañarije ca tiirugarije peere mani ca tii niipe méé nii.

¹³ Tee ñañarijere muja ca tii niijata, ñañaro tamuo yairica taberu muja waarucu. Añuri Yeri juori,

* **8:10** Muja yeri pea caticã, Æmureco Pacu, jĩcãti ñno peera ñañarije ca tiitiricarãre biro mujare cũ ca tiirique juori.

ñañarije tiiriquere mɔja ca tii yaiojata, mɔja cat-icõa niirucu.

¹⁴ Niipetirã, Ɔmɔreco Pacɔ yɔɔ Añuri Yeri cã ca majiorore biro ca tii niirã, Ɔmɔreco Pacɔ puna niima.

¹⁵ Mɔja, ñucã ca uwi duwi yujurã mɔja ca niiro ca tiipa yeri méere mɔja ñeeupa. Añuri Yeri, Ɔmɔreco Pacɔ puna niiricaro ca tiigure mɔja ñeeupa. Cũ jɔorira, Ɔmɔreco Pacɔre, “¡Abbá! ¡Cáacu!”† mani ñi.

¹⁶ Cũ, Añuri Yerira mani ca yeri cɔtirijerɔre, Ɔmɔreco Pacɔ puna mani ca niirijere wede majiomi.

¹⁷ Cũ puna mani ca niijata, cũ yeere ca cɔo nɔnɔjeerã niirã mani bii; Ɔmɔreco Pacɔ yeere ca cɔo nɔnɔjeerã, Cristo mena jĩcãri cũ yeere ca cɔo nɔnɔjeerã, niirã mani bii, cũ mena jĩcãri ñañaro mani ca tamɔojata, ñucã cũ mena jĩcãrira añuro mani ca tii nɔcũ bɔo ecorpere biro ñirã.

Jiropɔ añurije ca niipe

¹⁸ Ati ɔmɔrere ñañaro tamɔoriquea, añurije manire ca bii eape menare mani ca ña cõoñajata, mani majuropeecã.

¹⁹ Ɔmɔreco Pacɔ cũ ca jeeñorique, díamacũra Ɔmɔreco Pacɔ puna mani ca niirijere ca bii ñño eapa tabere pato wãcãrique mena yue nii,

²⁰ ñañaro ca biipe ca niiro ca tii ecorique niiri. Biropɔa tee majuropeera to biro biitiupa. Ɔmɔreco Pacɔ, “To biro biirucu,” cũ ca ñirique niima ñiro to biro biupa. Bii pacaro nii,

† 8:15 Arameo wederique menara “Abbá” ñi, “Cáacu,” ñiro.

21 cū ca jeeñorique majuropeera ñañoaro ca tii eco niirijere ametuene ecori, Ҫm̄reco Pac̄a puna añurijer̄u c̄ja ca ametuene ecori tabere c̄ja mena ca nii earo ca tiipe.

22 Cū ca jeeñorique niipetirijer̄ura, j̄icō nomio mac̄a catigo puniro cō ca t̄ugoeñarore biro ca biirijere mani maji.

23 Tee wado méé ñañoaro tam̄o, mani, jiro mani ca b̄aperēre īiḡu, Añuri Yerire cū ca tiicojo j̄oricar̄̄r̄u c̄a to birora ñañoaro mani tam̄o, Ҫm̄reco Pac̄a punare biro tii ecori, ñañoaro mani ca tam̄ori ur̄re cū ca ametuenera tabere yue niir̄ã ūno.

24 Tee, mani ca yue niirijerena īir̄ã, mani ametuene ecow̄u. Yuerique ca bii earijer̄ua, yue nemorique méé nii. ¿Ñiru cū ca c̄otirijer̄urena cū yuec̄õa niigajati?

25 Mani ca c̄otirijere mani ca yue niijata, t̄ugoeña bayirique mena to birora mani yuec̄õa nii.

26 O biri w̄ãmera, mani ca t̄ugoeña bayitirijere manire tii nemomi Añuri Yeri. J̄ai juu buerica w̄ãme ūnora mani īi majiticã, to biro mani ca biiro Añuri Yeri majuropeera do biro ca īi wede majiña manirije mena, otirique mena, Ҫm̄reco Pac̄are manire j̄ai bojami.

27 Ҫm̄reco Pac̄a, yerip̄u t̄ugoeñariquere ca majiḡu niiri, Añuri Yeri cū ca īir̄ugarijere majic̄ami, Añuri Yeria, Ҫm̄reco Pac̄a cū ca boorore biro c̄a yaar̄ãre cū ca j̄ai bojarije ca niiro mac̄ã.

Ca amet̄ua n̄uc̄ã majuropeer̄ã

28 Ɛmureco Pacu, cūre ca mairãre añurije boojãgu, niipetiri wãmeri cūjare ca biiro tiimi, cū ca ñiricarore biro to biijato ñigu cū ca j̄oricarãre, mani ñi maji.

29 Ɛmureco Pacu, j̄gueropura cū ca beje jeericarãre cū Macūre biro ca niiparã cūjare tiipupi, cū Macū pea pau ca tuo nunujeerã watoare cūja j̄wu cū niijato ñigu.

30 To biro biirucuma, cū ca ñiricarãrena j̄o, cū ca j̄oricarãrena, añurã cūja ca niiro tii, añurã cū ca tiiricarãrena, cū ca añu majuropeerijere ca cuo eaparã cūja ca niiro tii, tiimi.

31 ¿Atere ñee mani ñirãti? Ɛmureco Pacu mani mena cū ca niijata, ¿ñiru uno pee ñañaro manire cū tiibogajati?

32 Cū Macū majurope cãare maitigura, mani niipetirã mani ca ñañarije j̄ori cū ca bii yairo ca tiiricu, ¿do biro ñigu, cū Macū mena j̄cãrira niipetirije manire cū tiicojotibogajati?

33 ¿Ñiru, Ɛmureco Pacu cū ca beje jeericarãre “Ñañarije ca tiirã niima,” cū ñibogajati? Ɛmureco Pacu niimi, ca ñañarije manirã ca tiigu.

34 ¿Ñiru ñañaro cūjare cū tiibogajati? Cristo Jesús manire bii yai bojaupi. Ñucã cati tua biicãri, Ɛmureco Pacu díamacū nuña‡ pee niiri, manire jãi boja niimi.

35 ¿Jesucristo manire cū ca mairijere, ñiru manire cū tuu dica wooguti? Ñañaro tamorique, do biro ca bii majiña manirije, ñañaro cūja ca tiiruga nunujeerije, aua boarique, juti boo pacarique, ca

‡ 8:34 Díamacū nuña, Jesucristo do biro ca tiiya manigu cū ca duwiri nuña. Salmo 110.1; Mt 22.44.

uwiorije, ñañoaro jãa eco yairique cãa, manire tuu dica woo majiti.

³⁶ O biro ñi owarique:

“Mɯ yee jɯori, to cãnacã ɾɯmɯra ca bii yaiparã jãa niicã.

Oveja cãja ca jãaparãre biro jãare ñama,”

ca ñirore birora. §

³⁷ To ca bii pacaro, manire ca mairicɯ jɯori, ate niipetirijere ca ametɯa nɯcãrã peti mani nii.

³⁸ “Díamacãra, bii yairique ɯnora, catirique ɯnora, ʃmɯreco Pacɯ ɾɯto macãrã ɯnora, wãtãa ɯnora, mecãre ca biirije ɯnora, jiro ca biipe ɯnora, ca yeri tutuarã ɯnora,

³⁹ emɯaropɯ ɯnora, ñañoaro bii yairica tabe ɯnora, jãcã wãme ʃmɯreco Pacɯ cã ca jeeñorique ɯnora, mani Wiogɯ Cristo Jesús jɯori, ʃmɯreco Pacɯ manire cã ca mairijere manire tuu dica woo majiti,” yɯ ñi.

9

Israelitas're ʃmɯreco Pacɯ cã ca ami dica woorique

¹ Jesucristore ca tɯo nɯnɯjeegure birora ñi ditoricaro maniro, díamacã yɯ ñi. Yɯ ca tɯgoeñarije, Añuri Yeri cã ca majiorije jɯori, “To birora bii,” yɯre ñi.

² Yɯ yeripɯ bɯaro tɯgoeñarique pai, to birora puniro tɯgoeña cãa nii, yɯ bii.

³ Yɯ majuropeera, “Ñañoaro biirucumi,” ñiricɯ nii, Jesucristore ca majitigɯ nii, yɯ biicãrɯgami, yɯ yaarã, yɯ yaa pooga macãrã

⁴ israelitas're ñima ñigɯ. Cãja, ʃmɯreco Pacɯ cã ca ami dica wooricarã niipura. ʃmɯreco Pacɯ,

cā puna peti cāja ca niiro cājare tiupi. Cāja menara nii, cā ca doti tutuarijere cājare iño, tiupi. “Māja menare o biro yu tii niirucu,” cājare īi, cā ca dotirijere cājare cūu, díamacū tii nucū buorica wāmere cājare wede majio, ñucā “O biro mājare yu tiirucu,” cājare īiupi.

⁵ Jāa ñicū jūmāara niipura, Ūmureco Pacu yaarā. Cāja yaa puna macūra bojoca mani ca bii nūna doorica wāmere biro īijata, baupa Cristo, niipetirije jotoa Ūmureco Pacu ca niigu. To birora īi nucū buocā niiricu cā niijato. To biro to biijato.

⁶ Ūmureco Pacu, Israel yaa pooga macārāre, “To biro yu tiirucu,” cā ca īirique, to birora biicā yerijāa waaro méé bii. Niipetirāpā Israel pāramerā ca niirā israelitas méé niima.

⁷ Ñucā Abraham pāramerā cāja ca niirije juorira, niipetirāpāra cā puna niitima. Ūmureco Pacu o biro cūre īiupi: “Isaac juori, mā pāramerā cūtirucu,” īiupi.*

⁸ O biro īijata: “Ūmureco Pacu puna ca niirā, tii puna macārā cāja ca niirije juorira cā puna niitima. ‘O biro yu tiirucu,’ cā ca īiricu puna pee doca, Abraham pāramerā niima,” īiricarā niima.

⁹ Ate nii Ūmureco Pacu, “O biro yu tiirucu,” cā ca īirique: “Ape cāmare ati cuu unora yu doorucu, to cōrore Sara jīcū macū cūtirucumo,” cā ca īirique.†

¹⁰ Tee wado méé nii ñucā, Rebeca puna cāa jīcūra pacu cūtiupa, mani ñicū Isaac wadore.

¹¹ Cāja ca bauparo juguero, añuriye, ñañariye, cāja ca tiitiropāra, Ūmureco Pacu, cā ca boorore

* **9:7** Gn 21.12. † **9:9** Gn 18.10, 14.

biro cã majuropeera cã ca beje amirijere díamacũra to nii eajato ñigu,

12 bojoca tii niirique j̄ori méé, Ɔm̄areco Pac̄u cã ca j̄oḡu niiriquere ñigu, o biro cõre ñiupi Rebecare: “Cã j̄ũw̄a pee cã baire pade coterucumi,” ñiupi,

13 o biro ñi owarique ca ñiire birora: “Jacob're ȳu maiw̄u. Esaú peera ȳu juna jañuw̄u.”‡

14 ¿Ñee mani ñirãti? ¿To docare Ɔm̄areco Pac̄u ñañagu cã niiti? ¡Niitimi!

15 Ɔm̄areco Pac̄u o biro cãre ñiupi Moisés're: “Ȳu ca ña mairugagure ȳu ña mairucu. Ȳu ca boo paca ñarugagure ȳu boo paca ñarucu,” ñiupi. §

16 To biri cã ca j̄orijea, bojoc̄u cã ca boorije j̄ori méé; ñucã cã ca tii bayi niirije j̄ori méé, bii, Ɔm̄areco Pac̄u cã ca boo paca ñarije j̄ori pee bii.

17 Ɔm̄areco Pac̄u wederiquep̄u, Egipto macũ wioḡure o biro ñi: “Aterena ñigu, m̄u mena ȳu ca tutuarijere ñõruḡu, wioḡu m̄ure ȳu tiiw̄u, niipetiri yerap̄u ȳu wãmere wede batorique ca niipere biro ñigu,” ñi.*

18 Tee tiigu Ɔm̄areco Pac̄ua, cã ca ña maigure ña mai, ca amet̄ene n̄ucãgura b̄uaro jañuro to birora cã ca biicã n̄n̄na waaro tiicãmi.

19 M̄u pea ȳure m̄u ñicu: “To docare, ¿ñee tiigu Ɔm̄areco Pac̄u, ‘To biro tiima,’ manire cã ñiti? ¿Ñiru pee cã ca boorijere cã ñi camotabogajati?” m̄u ñicu.

20 Ȳu pea o biro m̄ure ȳu ñi: M̄na, ¿“Ñiru m̄u niiti, Ɔm̄areco Pac̄u cã ca tiirijere to biro m̄u tii,” cãre ñiruḡu? M̄ja ca tugoeñajata, ¿diiru, tiiru ca

‡ 9:13 Gn 25.23; Mal 1.2-3. § 9:15 Ex 33.19. * 9:17 Ex 9.16.

29 Isaías'ra o biro ñiupi ñucã:
 “Ûmureco Pacu niipetirijepurena ca doti tutua
 niigu, mani Israel yaa pooga macãrãre cã ca
 duaticãjata,
 Sodoma, Gomorra macãrãre biro mani bii yaicã
 yerijãa waabojacupa,” ñiupi.†

Israelitas cãja ca tuo nunujeetirique

30 Atere ¿Ñee mani ñirãti? Judíos ca niitirã, añurã
 cãre tii ecorugarã añurije ca tiitirucuricarãrena,
 díamacũ cãja ca tuo nucũ buorije jwori, añurã cãjare
 tiupi Ûmureco Pacu.

31 Israelitas, doti cãurique jwori añurã nii eari-
 quere ca amamiricarã pea, añurã nii eariquere
 bua eatiupa.

32 ¿Ñee tiirã cãja bua eatijapari? Díamacũ tuo
 nucũ buorique mena méé teere amaupa, cãja ca tii
 nunujeerije jwori pee, teere amaupa, “Tee menara
 mani bua eacãrucu” ca ñi tugoeñarãre biro. To biro
 biima ñirã, ãtãgare puã taarãre biro biiupa.‡

33 O biro ñi owarique ca ñirote birora:
 “Íaña, Sión're jĩcãga ãtãga yu cãu, jĩcãga ãtãga bojoca
 cãja ca puata ñaaro ca tiipagare.
 Cãre ca tuo nunujeegua boboro tamotirucumi.”§

10

1 Yu yaarã, yu yeri ca boorije, israelitas're
 Ûmureco Pacure yu ca jãi bojarije, “Cãja
 ametajato” ñigu yu ca ñirije nii.

2 “Ûmureco Pacure buaropra ca tii nucũ
 buorugarã niima biirãra” yu ñi, cãja yee maquere.

† 9:29 Is 1.9. ‡ 9:32 To biri Jesucristore tuo nunujeetima ñirã,
 ãtãga puã taarãre biro biiupa. § 9:33 Is 8.14; 28.16.

Te peere to biro ca biicãrã nii pacarã, Æmureco Pacu yee díamacũ ca niirijere biro tiitima.

³ Æmureco Pacu añurã cã ca tiirijere majitima ïirã, cãja majuro cãja ca tiirije jorira añurã niirugama ïirã, Æmureco Pacu añurã cã ca tiirijere junaupa.

⁴ Doti curique, Jesucristorena bii yapano ea, díamacũ cre ca to nucũ borã niipetirã añurã cãja ca nii eapere biro ïiro.

⁵ Doti curique jori añurã niiriquere o biro ïi owaupi Moisés: “Doti curique ca ïirore biro ca tii niiga, tee jorira catica niiriquere barucumi,” ïiupi.*

⁶ Díamacũ to nucũ borique jori añurã nii earique peera o biro ïi: “Mja yeripa o biro ïi tgoeñaticãña, ¿ñiru mreco tutipa cã ma waa majigajati, ñucã Jesucristo cã ca duwi dooro tiiruga?†

⁷ ¿Ñiru ca ãcãari opera cã duwi nucã waagti, Jesucristore ca bii yairicarã watoapa cã ca tua ma dooro tiiruga?” ïi.‡

⁸ To docare, “¿Ñeere to ïiti? Æmureco Pacu wederique ma ptora nii, ma yeripa nii, ma ujerorena nii, bii,” ïi doca. § Ate nii díamacũ to nucũ borique maquere jãa ca wederije.

⁹ M ujero mena, “Wioga niimi Jesucristo” ïi, m ca tgoeña niirijepa, “Ca bii yairicarã watoare cã ca cati tuaro tiupi Æmureco Pacu,” m ca ïi to nnjeejata, m ametarucu.

¹⁰ Añurã niiriquere ba earugarã, yeripa mena

* 10:5 Lv 18.5. † 10:6 Dt 30.12. ‡ 10:7 Dt 30.13. § 10:8 Dt 30.14.

díamacũ tʉo nʉnʉjee, ametʉariquere bua earugarã, ʉjero mena, “Wioḡu niimi Jesucristo,” ʉi, ʉirique nii.

11 ʉmureco Pacu wederique o biro ʉi: “Niipetirã cãre ca tʉo nʉnʉjeerã, boboro tamʉotirucuma” ʉi.*

12 To biri judíos, judíos ca niitirã menare, ameri ʉa dica woorique mani. Cã, Wioḡura, niipetirã Wioḡu niimi, tii nemorique cãre ca jãirã niipetirãre, niipetiro añurije cãja ca bua earo tiimi.

13 To biri: “‘Wioḡu jãare ametʉeneña,’ cãre ca ʉi jãirã niipetirã ametʉarucuma,” ʉi.†

14 ¿Do biro pee biicãri, cãja ca tʉo nʉnʉjeetiricurena, “Jãare tii nemoña,” cãja ʉibogajati? ¿Cũ yeere tʉo ñaati pacarã, do biro pee tiicãri cãre cãja tʉo nʉnʉjeebogajati? ¿Cũ yee maquẽre cãjare wederi maja cãja ca mani pacaro, do biro pee tiicãri cãja tʉobogajati? ¿Cũ ca wede doti cojoricarã niiti pacarã,

15 do biro tiicãri añurije quetire cãja wedebogajati? O biro ʉi owarique nii: “Añurije peti nii, queti wederi majʉ añurije queti ca jee doḡure jãi bocarique,” ʉi.‡

16 To ca bii pacaro, israelitas niipetirãpura añurije quetire tʉo nʉnʉjee, tiitiupa, Isaías o biro cã ca ʉi owaquĩricarore birora: “Wioḡu, jãa ca wederijere, ¿ñiru pee cã tʉo nʉnʉjeejapari?”§

17 To biri díamacũ tʉo nacũ buoriquea, añurije quetire tʉorique jʉori nii ea. Queti tʉorique pea, Jesucristo yee maquẽre wederique nii.

* **10:11** Is 28.16. † **10:13** “Wioḡure tii nemorique ca jãirã niipetirã ametʉarucuma.” Jl 2.32. ‡ **10:15** Is 52.7. § **10:16** Is 53.1.

18 Y_u pea o biro y_u ñi jãĩña: ¿Añurije quetire cãja t_uotibujapari? ¡T_uojacupa! Ëm_ureco Pac_u wederique o biro ñi:

“Añurije quetire, niipetiri taberip_u wedeupa. Cãja ca wederije ati yepa ca nii eyori taberip_u ea peticoa,” ñi.*

19 Y_u jãĩña nemo ñucã: ¿To docare israelitas, teere cãja t_uo puotibujapari?† Ca nii j_uori tabere o biro ñimi Moisés:

“Y_u yaa pooga macãrã ca niitirãre m_uja ca ña tutiro y_u tiirucu;
ca t_uo jeeñotiri pooga macãrã mena m_uja ca ajiaro y_u tiirucu,”‡ ñimi.

20 Ñucã Isaías pea o biirije ñimi:

“Y_ure ca amaaticarã y_ure cãja ca b_uaro y_u tiiw_u.
Y_ure ca jãĩña amaaticarãre y_ure cãja ca majiro y_u tiiw_u,” ñimi.§

21 Israelitas yee peera o biro ñimi:

“T_uo n_un_ujeeti, amet_uene n_ucã, ca biiri poogare am_ureco yoari r_um_u y_u amorire y_u juu cojo niimiw_u,” ñimi.*

11

Israelitas ca nii d_ujarã

1 To biri y_u jãĩña: ¿Ëm_ureco Pac_u, cã yaa poogare junag_u cã tiibujapari? ¡Junaticapuri! Y_u cãa, israelitara, Abraham pãrami, Benjamín yaa puna macã, y_u nii.

* **10:18** Sal 19.4. † **10:19** ¿Teere cãja ña majitibujapari? ‡ **10:19** Dt 32.21. § **10:20** Is 65.1. * **10:21** Is 65.2.

2 Mee jĭcĭtopura Ŭmureco Pacu, “Yu yaa pooga macĕrĕ niirucuma,” cĕ ca ĭiricarĕre junatiupi. ĆMĕja, Elĭas, Ŭmureco Pacure cĕ ca jĕi juu buerije mena, israelitas're cĕ ca wedejĕarique, o biro ĭi owarique ca ĭirijere mĕja majititi? O biro ĭiupi:

3 “Ŭru, mĕ yaarĕ mĕ yee queti wede jĕgueri majare jĕa bate, mre tii nĕcĕ bĕorĕ waibĕcĕrĕ joe mĕnerica tuturi cĕare paa abo bate, tiima. Yu jĭcĕra yĕ cati dĕja. Nĕcĕ yĕ cĕare jĕarugama,” ĭiupi Elĭas.*

4 To biro cĕ ca ĭiro, Ŭmureco Pacu pea o biro cĕre ĭi yĕupi: “Yu yaarĕ ca niiparĕre siete mil peti Baal're jĭcĕti uno peera ca ĭi nĕcĕ bĕotiricarĕre yĕ jee dica woowĕ,” ĭiupi.†

5 To biri wĕmera mecĕri cĕare, Ŭmureco Pacu, cĕ ca mairije mena cĕ ca beje jeericarĕ israelitas jĭcĕrĕ dĕjama.

6 Cĕ ca ĭa mairije jĕori cĕ ca beje amijata, aĕurije tii niirique jĕori mĕe bi. Too to ca biijata, Ŭmureco Pacu cĕ ca mairije, cĕ ca mairije mĕe niicĕbojacupa.

7 To docare Ćdo biro mani ĭirĕti? Israelitas, cĕja ca amariquere bĕa eatiupa. Ŭmureco Pacu cĕ ca beje jeericarĕ pea bĕa eaupa. Ca tĕorĕgatirĕ pea to birora cĕja biicĕjato ĭi ecocĕupa.

8 O biro ĭi owarique ca ĭirore birora:
 “Cĕja ca cati tĕgoeĕa niirijepĕ ca tĕo jeeĕo majitirĕ cĕjare tii, ca ĭa jeeĕotirije cĕja capere tii, nĕcĕ cĕja amoperi cĕa ca tĕo jeeĕotirije ca niiro tii, cĕjare tiupi Ŭmureco Pacu. To biri ati rĕmĕripĕ cĕare to birora biicĕma,” ĭi.‡

9 David cĕa o biro ĭiupi:

* 11:3 1R 19.10, 14. † 11:4 1R 19.18. ‡ 11:8 Dt 29.4; Is 29.10.

“Cūja boje r̄m̄urira yoo yuericarore biro cūjare ca bii buiyeerije to jeeñacājato, teerena tii bui cati, ñañaro cūja ca tii ecopere biro ñiro.

¹⁰ Cūja ca ñatipere biro ñiro, cūja cape macūri to yati nūcācoajato.

Cūja jōcūri cāa ca tūa mutīariquera to niicōa niijato,”
ñi. §

Judíos ca niitirā cūja ca ametuarije

¹¹ Mecūra o biro ȳ ñi jāiña: ¿Judíos, to birora t̄o n̄n̄jeeticā yerijāa waarā cūja biijapari? Bitijacupa. Cūja ca bii ametuene n̄cārije j̄orira, judíos ca niitirā peere cūja ca ametuape nii eaupa, israelitas teere cūja ca uwa jeoro tiirugaro.

¹² Cūja ca bii ametuene n̄cārijera, niipetirāp̄ure cūja ca t̄goeña wajoaro tii, cūja ca junariquera judíos ca niitirāre cūja ca ametuaro to ca tiijata, ñucā cū yaarā cūja ca nii eajata docare, ametuenero añurije cūjare biirucu.

¹³ Mecūra, m̄ja judíos ca niitirāre ȳ ñi: M̄ja ȳ, añurije quetire wederi maj̄re birora ȳ paderiquere n̄cū b̄orique mena ȳ tii,

¹⁴ ape tabera ȳ yaarā m̄jare ña peju cati, t̄o n̄n̄jeema ñirā, j̄cārā cūja ca ametuaro ȳ tiibocu ñima ñiḡ.

¹⁵ Cūre cūja ca junariquera, bojoca, Ūm̄reco Pac̄ menare añuro cūja ca nii earo tiip̄a. Ūm̄reco Pac̄re cūja ca t̄o n̄n̄jee eajata, ca bii yairicarā cati tuarāre biro biirucuma.

¹⁶ Trigo weta b̄ur̄are j̄cā tabe, “Ūm̄reco Pac̄ yee niirucu,” ñi ami dica woo j̄ojata, niipetirop̄ra

añuri burua niipeticoa. “Yucugɯ nɯcõ Æmureco Pacɯ yaa nɯcõ niirucu,” ïi ami dica woorique to ca niijata, ca dɯpɯri cãa jee dica wooriquerɯ tuacã.*

17 To biicãri yua, añuro petira jĩcã dɯpɯri paa taa cõa ecoupa. Mɯ pea olivogɯ macãnɯcũ macãgɯ nii pacagɯ, ape dɯpɯri watoare mɯ tuu ecoupa.† O biro biicãri, olivogɯ majuropeepɯre pɯto cati, tiigɯ ca cati niimore birora catiro jãña, mɯ bii eaupa.‡

18 To biri olivogɯ dɯpɯri majurope ametɯenero ca nii majuropeegɯre biro tɯgõeñaticãña. To biro mɯ ca ïijata, “Ca dɯpɯri méé ca nɯcõrɯre jɯo cati nii, ca nɯcõri pee yɯ ca cati niiro yɯre tii,” ïi majiña.

19 Ape tabera o biro mɯ ïicu: “Jĩcã dɯpɯrɯre paa jude cõaupi, yɯ peere tuu wajoarugɯ,” mɯ ïicu.

20 To birora bii. Cãja ca tɯo nɯnɯjeetirije jɯori paa jude cõa ecoupa. Mɯ pea díamacũ mɯ ca tɯo nɯcũ buorije jɯori tii tabere mɯ nii. To biri “O biro ca biigɯ yɯ nii,” ïitigɯra, Æmureco Pacɯre ca ïi nɯcũ buogɯ niiña.

21 Æmureco Pacɯa, cũ yaarã majurope cãare cũ ca ïa boo pacatijata, mɯja cãare ïa boo pacatirucumi.

22 Æmureco Pacɯ cũ ca bojoca añurijere, ñucã ñañaro ca tiigɯ cũ ca niirijere, majiña. Cãre ca tɯo nɯnɯjeetiricarãre ñañaro ca tiigɯ nii, mɯja mena peera ca bojoca añugɯ nii, biimi. Cũ ca bojoca añurijere to birora mɯja ca tɯo nɯnɯjeecõa niitijata, mɯja cãa, mɯja paa taa cõa ecocoarucu.

* **11:16** Nɯcõ ca ñañarije maniri nɯcõ to ca nii eajata, ca dɯpɯri cãa ca ñañarije manirijera nii. † **11:17** Judíos ca niitirã, olivogɯ macãnɯcũ macãgɯ dɯpɯrɯre biro ca niirã peere tuu wajoagɯre biro tiipɯri. ‡ **11:17** Judíos olivogɯ majuro peere biro ca niirãre ïi cõõñagɯ cũ ca ïirique nii.

23 Judíos, ca tɔo nɔnɔjeerɔgatirã cãja ca niirijere cãja ca yerijãajata, ñucã cū yaarã cãja ca niiro cãjare tiicãrucumi. Ɛmɔreco Pacɔa, paa taa cõarica dɔpɔre ca tuu queno majigɔ niimi.

24 Mɔja, macãnucū macãgɔ olivogɔ dɔpɔre paa taari, otericagɔ olivogɔpɔre, tiigɔ dɔpɔ niiti pacarã mɔja ca tuu ecojata, § judíos tiigɔ dɔpɔ majurope ca niirã doca, amaricarɔ maniro tiigɔ dɔpɔ ca niiro tii ecorucuma.

Israelitas cãja ca ametɔape

25 Yɔ yaarã, ate ca majiña maniriquere, “O biro ca biirã jãa nii” mɔja ca ñitipere biro ñigɔ, mɔja ca majiro yɔ boo. Israelitas jĩcãrã Ɛmɔreco Pacɔre tɔo nɔnɔjeetiupa. Ména to birora biicõa niirucuma, judíos ca niitirã, Ɛmɔreco Pacɔre cãja ca tɔo nɔnɔjee petiropɔ.

26 O biro cãja ca biiro, israelitas niipetirã ametɔene ecorucuma, o biro ñi owarique ca ni-irore birora:

“Bojocare ca ametɔenegɔ Sión* macū doorucumi, Jacob pãramerã ñañarije cãja ca tii niirijere cõa bojacãrucumi.

27 Ate niirucu cãja menare yɔ ca tiipe, cãja ca ñañarijere yɔ ca ametɔeneri tabere,”† ñi.

28 Añurije queti mena peera, israelitas, Ɛmɔreco Pacɔ waparã niima, mɔja pee añuro mɔja ca niipere ñirã. Beje jeericarã cãja ca niirije peera, Ɛmɔreco Pacɔ cã ca mairã niima, cãja ñicũarɔ cã ca jɔoricarã pãramerã niiri.

§ 11:24 Amaricarɔ maniro Ɛmɔreco Pacɔ yaarã nii eacãrucuma ñucã. * 11:26 Jerusalén. † 11:27 Is 59.20-21; 27.9; Jer 31.33-34.

29 Ƨmureco Pacua, cū ca tiicojorijera ěmatimi. Ñucā cū ca juoricarā niirique cāare wajoatimi.

30 Jugueropare maja cāa, Ƨmureco Pacure ca tuo nunujeetirā maja niupa. Mecāri peera israelitas cāja ca tuo nunujeetirije juori, Ƨmureco Pacu cū ca ĩa mairā maja nii ea.

31 To birora anija cāre ca tuo nunujeetirā cāa, mecāra ĩa mai ecorucuma, Ƨmureco Pacu mujare cū ca mairora birora.

32 Ƨmureco Pacu, niipetirāparena ca tuo nunujeetirā cūja ca niiro tiupi, niipetirāparena ĩa mairugu.

33 jƧmureco Pacu yee añurije maquē ca niirije, cū yee majirique, tuo puorique, do biro ca tiya manirije peti to niicāti! jNo cōro peti cū ca tiirugarijere wede majio majiña mani, cū ca tiirijere tuo puoti, biirique to niiti!

34 jÑiru pee Wiogu cū ca tugoeñarijere cū majiti? jÑiru cū niupari, cāre ca wede majioricu?‡

35 jÑiru pee Ƨmureco Pacure apeye uno cāre cū tiicojo juojapari, jiro cāre tuene ecorugu?§

36 Niipetirije cū ca jeeñorique cū juorira nii, cū yeera nii, bi. jTo biri to birora cāre mani baja peo nucū buocōa niico!

To biro to biijato.

12

Wāma catirique

1 To biri yu yaarā, Ƨmureco Pacu cū ca ĩa mairije juori, maja uparire ca catirijerena cāre tiicojo nucū buorāre biro, ca ñañarije manirije, Ƨmureco Pacu cū

‡ 11:34 Is 40.13. § 11:35 Job 41.11.

ca ãa biijejarije, “Cũre tiicojo nũcũ buoya,” m̃jare yu ãi jã. * Ate nii díamacũra cũre tii nũcũ buorã peti m̃ja ca tiimiirije.

² Ati cuu macãrãre biro biiticãña. Biitirãra, m̃ja ca tugoeñarijere wajoaya, m̃ja ca biirique cãti niirije ca wajoapere biro ãirã. O biro biirã, Æmureco Pacu cã ca boorije añurije, ãa biijejarique, díamacũ ca niirijere, m̃ja majirucu.

³ Cã ca añurije juori, yure cã ca wede doti cõjorique ca niiro macã, m̃ja niipetirãre: “Jĩcũ ano peera, cã ca biirijere cã ca tugoeña niirijere, ametueneropu cã tugoeñaticãjato,” yu ãi. Biitirãra, díamacũ tuo nũcũ buorique juori, tii maji niiriquere Æmureco Pacu m̃jare cã ca tiicojorique ca niiro cõrora cãja tugoeñajato.

⁴ Mani ca niiro cõrora jĩcã upurena pau taberi ca niiri upu mani cuo. Bii pacaro tee niipetirijepura jĩcã wãmera tiiti.

⁵ To birora mani cãa, pau nii pacarã Jesucristo wadore jĩcã upura mani nii ea. Mani ca niiro cõrora jĩcãri mena añuro mani ameri tii nemo.

⁶ Bojorica wãmeri wado tii majiriquere mani cuo, Æmureco Pacu manire cã ca tiicojorugaricarore birora. To biri jĩcũre, ca biipere wede juquerique to ca niijata, díamacũ cã ca tuo nũcũ buorore biro cã wedejato.

⁷ Tii nemo majiriquere cã ca tiicojo ecojata, añuro mena cã tii nemojato. Bue majioriquere cã ca tiicojo ecojata, cã bue majiojato.

⁸ Aperãre cãja ca tugoeña bayiro tii majiriquere cã ca tiicojo ecojata, cãja ca tugoeña bayiro cã

* **12:1** “Æmureco Pacu cã ca boorore biro pee niĩña,” m̃jare yu ãi.

tijjato. Ca boo pacarãre tii nemo majiriquere cã ca tiicojo ecojata, añuro tũgoeñarique mena cã tiicojo-jato. Juo niiriquere cã ca tiicojo ecojata, añuro cã juo niijato. Īa boo pacariquere cã ca tiicojo ecojata, ujea niirique mena cã tijjato.

Mairique

⁹ Maja ca niiro cõrora mai ditoricaró maniro ameri mai niiña. Ñañarijere juna, añurije peere tii nuñujeeya.

¹⁰ Maja ca niiro cõrora jĩcã punare biro ameri mai niiña, nucũ buoriquere mena añuro ameri ĩi nucũ buo niiri.

¹¹ Junañe bucurã niiticãña. To biro biitirãra, añuro yeri cuticãri Wiogure to birora cãre tii nucũ buocõa niiña.

¹² Maja ca yue niirijere ĩirã, añuro ujea niiña. Ñañaro tamurã, tũgoeña bayi ametuene nucãcãña. Juu bue yerijãaticãña.

¹³ Jesucristore ca tuo nuñujeerã cãja ca boo pacarijere cãjare tii nemoña. Maja puto ca earãre añuro cãjare ñeeña.†

¹⁴ Ñañaro mujare ca tiiruga nuñujeerãre, Umareco Pacu añuro cãjare cã tijjato ĩirã, cãjare jãi juu bue bojaya. “Ñañaro maja biirucu,” ĩitirãra, “Añuro mujare to biijato,” cãjare ĩiña.

¹⁵ Ca ujea niirã mena ujea niiña. Ca otirã menare otiya.

¹⁶ Jĩcã majare biro añuro niirique cuti niiña. “Do biro ca tiiya manirã jãa nii,” ĩi tũgoeñatirãra, watoa macãrã cãja ca niirique cutirijere biro niiña. “Ca majirã jãa nii,” ĩi tũgoeñaticãña.

† 12:13 He 13.2; 1P 4.9.

17 Jĩcũ peerena, ñañoaro cũ ca tiiricarore birora, ñañoaro cũre tii ameticãña. Niipetirã cũja ca ãa cojoro añurijere tiiruga niiña.

18 Tiirique unora to ca niijata, no mũaja ca tii bayiro cõro niipetirã mena añuro niiña.

19 Yũ yaarã, mũaja majuropeera ñañoaro tii ameticãña. Tiitirãra, “Umũreco Pacũ pee ñañoaro cũ tii amejato,” ãicãña, owarique o biro ãi: “Yũ yee nii ñañoaro tii amerique; yũ, yũ ame bojarucu,” ãimi Umũreco Pacũ.‡

20 O biro ãi:

“Mũre ca ãa tutigu cũ ca aũa boajata, cũre baarique ecaya. Cũ ca oco jinirugajata cãare, cũre oco tãaña.

To biro tiigu cũ ca biirique cutirijere buaro cũ ca bobo tugoeñoaro mũ tiirucu,” ãi.§

21 Ñañoarije pee mũre ca bii ametũa nũcãro tiiticãña. To biro biitigũra, añurije mena pee ñañoarijere ca bii ametũa nũcãro tiiya.

13

Uparãre nũcũ buorique

1 Uparã cũja ca dotirijere niipetirã ca tii nunũjeepe nii. Doti maji niiriquea Umũreco Pacũ cũ ca tiicojorije nii. Uparã, Umũreco Pacũ cũ ca cũurã niima.

2 To biri uparãre ca ametũene nũcãgua, Umũreco Pacũ cũ ca dotirijere bii ametũene nũcãgu tiimi. To biro ca biirã, cũja majuropeera ñañoaro cũja ca biipere bii bui cutirã tiima.

‡ 12:19 Dt 32.35. § 12:20 Pr 25.21-22.

³ Ƴparã, añurije ca tii niirãre cãja ca uwi tũgoeñaro ca tiirã méé niima. Ñañarije ca tiirã peere biima. ¿Ƴparãre uwi tũgoeñaricaró maniro mũ niirũgati? Añurijere tii niĩña. To biro biĩgũ, añuro cãjare mũ ïi ecorucu.

⁴ Cũa, añuro mũ ca niipere ïigũ, Ƴmũreco Pacũ yũũ paderi majũ niimi. Ñañarije mũ ca tiijata docare, ca uwirũ mũ nii. Watoara ñañaro ca tiirã méé niima. Ƴmũreco Pacũ yeere paderi majũ niiri, ñañaro ca tiĩgũre, ajiarique mena ñañaro ca tiipũ niĩgũ tiimi.

⁵ Tee jũori, Ƴparãre ca tũo nũnũjeepera niiro bii, bũari ñañaro cãja ca tiirijere tamũorũgatirã wado méé, tũgoeña niiriquerũ ca biirije jũori.

⁶ Teerena ïirã, niirique wapare mũja wapa tii.* Ƴparã, Ƴmũreco Pacũ yeere tiiri maja niima. Teera nii cãja ca tii niirije.

⁷ Mũja ca niiro cõrora mũja ca wapa moorijere wapa tiiya. Tii nemorique maquẽre wiogũre mũja ca wapa moojata, wapa tiiya. Niirique wapare mũja ca wapa moojata cãare wapa tiiya. Mũja ca nũcũ bũoparã cãja ca niiro macã, cãjare nũcũ bũoya. Cãja ca tiirije cãare ïa nũcũ bũoya.

⁸ Mũja ca ameri maitirije watoarena, jĩcũ ẽno mena peerena wapa mooticãña. Cũ pũto ca niĩgũre ca maĩgũa, doti cũuriquere tii peoticãmi.

⁹ Doti cũurique o biro ïi: “Nũmo cãti, manũ cãti, bii pacarã, tiĩ epericarã cãtiticãña; jĩaticãña; jee dutiticãña; ïa ẽgoticãña,” ïi.† Ate, to biri apeye doti cũurique ca niirije, ate wadorena nii ea: “Mũ pũto ca niĩgũre, mũ upũre mũ ca mairõre birora maiña.”‡

* **13:6** Impuestos. † **13:9** Ex 20.13-15, 17; Dt 5.17-19, 21. ‡ **13:9** Lv 19.18.

¹⁰ Mairiquea, bojocare ñañoaro tiiti. Mairiquea, doti cūurique ca ñirote biro tii peoticã.

¹¹ Tee tiirã, mani ca niiri cuure majiri ate niipetirijere tii niiña. Mee, ca cãñirãre biro mani ca biirijere wãcãrica tabe niicoa. Mecãra, añurije quetire mani ca t̃uo ñuñujee j̃uorica tabe menare mani ca amet̃uape cõñacã doo.

¹² Ñami ca niimijãrije boecoaro bii. To biri nait̃iarop̃u niirãre biro mani ca tii niirucurijere tii yerijãari, ca boero beju catirique peere mani jee up̃aco.

¹³ Ëm̃urecore ca tii niirãre birora, bojoca catiri mani bii niico. Baa paca duwi yuju, cūmu cūa yuju, um̃ua, nomia, tiirica wãme cõro méé tii epericarã cati, ñañarije tii jeyaariquere, j̃icãri cõro ca nii majiña manirijere, ña tutiriquere, ca tii niitiparã mani nii.

¹⁴ To biro biitirãra, Wiog̃u Jesucristore biro pee biiya, up̃u, ñañarije tiirique ca boorijere tiiruga t̃ugoeñatirãra.

14

Díamacũ ca t̃uo ñucũ b̃uo bayitirã

¹ Díamacũ ca t̃uo ñucũ b̃uo bayitig̃ure wede pairugarã méé añuro tii quenoña.

² J̃icãrãre, díamacũ c̃uja ca t̃uo ñucũ b̃uorije, niipetirije c̃ujare baa doti. To biro ca bii pacaro niima, díamacũ ca t̃uo ñucũ b̃uo bayitirã, ote wado ca baarã.

³ Niipetirije ca baag̃ua, niipetirije ca baatig̃u peere c̃u ña junaticãjato. Niipetirije ca baatig̃u pee cãa, niipetirije ca baag̃u peere c̃u wede paiticãjato. Mee, Ëm̃areco Pac̃u c̃u ca mairic̃u niimi.

4 ¿Maa ñiru mu niiti, apĩre ca pade coteɣure wede pairuɣu? Añuriye, ñañariye, cã ca tiijata cãare, cã wiogu majimi. Biigrua tũgoeña tutuacõa niirucumi. Wiogua, tũgoeña tutuacõa niiricaro ca tii majigu niimi.

5 Niima, jĩcã rumare ape rumari ametuenero, “Ca nii majuropeeri rumu nii,” ca ñirã. Niima ñucã, “Niipetiri rumaripara, jĩcã rumare birora biicã,” ca ñirã. Maja ca niiro cõro, maja ca tũgoeñari wãmere biro tii niĩña.

6 No ca niiri rumarena “Ca nii majuropeeri rumu nii” cã ca ñijata, Wiogure tii nacũ buogu tiimi. Ñucã ca ñitigu cãa, Wiogurena tii nacũ buogu tiimi. Niipetirije ca baagu cãa, Wiogure nacũ buogu tiimi. To biri Umareco Pacure, “Añu majuropecã” ñimi. Niipetirije ca baatigu cãa, Wiogure tii nacũ buogura tiimi. Cã cãa, Umareco Pacure, “Añu majuropecã” ñimi.

7 Jĩcã mani mena macũ uno peera cã yeere cati, ñucã cã yee majuro peere bii yai, biitimi.

8 Mani ca cati niijata, Wiogu jaarã mani nii. Ñucã bii yairã cãa, Wiogu jaarãra mani niicã. To biri cati niirã cãa, bii yairãru cãa, Wiogu jaarãra mani niicã.

9 Teere ñigra, bii yai, cati tua, biiupi Cristo, ca catirãre, ca bii yairicarã cãare, cãja Wiogu niiruɣu.

10 Maa, to docare, ¿Ñee tiigu mu yee wedegure mu wede paiti? ¿Ñee tiigu cãre mu ña junati? Mani niipetirãpara Umareco Pacu cã ca ña bejeri tabere mani ca eapera niiro bii.

11 O biro ñi owarique nii:

“Yu ca catirore birora biirucu,’ yu ñi,” ñimi Wiogu.

“Yu jüguerore niipetirã ãjuro jupeari mena ea nu-
urucuma.

Ñucã bojoca poogaari cõrora Æmureco Pacure baja
peo nucũ bhorucuma,” ïi.*

12 To biri mani ca niiro cõrora, niipetirije mani ca
tii niiriquere Æmureco Pacure mani wederucu.

13 To biri ca ameri wede paitiparã mani nii. To
biro ïitirãra, muja yee wedegu ñañaro cũ ca biiro
ca tiirijere tii buiyeeti, díamacũ cũ ca tuo nucũ
bhorijere ca bii camotarijere tiiti, biiya.

14 Yu, Wiogu Jesús're ca tuo nunjeegure birora,
jĩcã wãme unora tee majuropeera ñañarije ca ni-
itirijere yu maji.† Jĩcã wãme unore, “Ñañarije nii,”
ca ïi tugoẽñagura, to biirijera biicu, to biirije ca
tugoẽñagu wadore.

15 Mu ca baarije jhorira, mu yee wedegu cũ ca
tugoẽñarique paio mu ca tiijata, ameri maĩrica
wãme méere tiigu mu tii. Mu ca baarije jhorira mu
yee wedegu, Cristo cũ ca bii yai bojaricu cũ ca yairo
tiiticãña.

16 Añurijere muja ca tiirijerena, ñañaro cãja ca
wede paio tiiticãña.‡

17 Æmureco Pacu cũ ca doti niirijea, baa, jini,
tiirique jhori méé bii. Añurije, añuro niirique, ujea
niirique, Añuri Yeri jhori bii niirique pee nii.

18 O biri wãme Jesucristore ca tii nunjeegua,
Æmureco Pacu cũ ca ïa biijejaro tii, bojoca cãare,
“Añugu niimi,” ïi eco, biimi.

* **14:11** Is 45.23. † **14:14** “Baariquea tee majuropeera ñañarije
niiti”. ‡ **14:16** Mu ca tugoẽñajata peera, añurije ca niiro macã mu
ca tiirije jhorira mu yee wedegu Cristore ca tuo nunjeegua ñañarije
cã ca tiiro tiicãri, aperã ñañarije mujare cãja ca ïi wede paio tiieto.

19 Tee tiirã añuro niirique, añuro nii n̄n̄na waaricaró ca tiirije peere mani tii niico.

20 Baarique j̄orira, Ƴm̄reco Pac̄, ca amet̄aparã c̄ja ca niiro c̄ ca tii niirijere ca yai n̄c̄ro tiiticãña. Baariquea, niipetirijep̄ra añurije wado nii. Ñañarijea, mani ca baarije j̄orira aperãre ñañaro c̄ja ca biiro mani ca tiirije pee nii.

21 Waib̄c̄ díre baati, Ɂje ocore j̄niti, m̄ yee wedeḡ ñañaro c̄ ca tiiro tii buiyeetirique pee añu.

22 Tee tiiḡ, díamac̄ m̄ ca t̄o n̄c̄ b̄o niirijere, m̄, Ƴm̄reco Pac̄ mena wadore bii niiña. Ƴjea niimi, c̄ ca tii niirijere, c̄ ca t̄goeña niirijep̄, “To biro m̄ tii,” ca ñi ecotiḡ.

23 C̄ ca baarijere t̄goeñarique pairi ca baaḡ, tee j̄orira wapa tuami, díamac̄ c̄ ca t̄o n̄c̄ b̄orore biro tiitima ñiḡ. Niipetirije, díamac̄ t̄o n̄c̄ b̄orocarore biro ca tiya manirije, ñañarije nii.

15

Cristo c̄ ca biiricarore biro bii n̄n̄jeerique

1 Mani, ca t̄goeña tutuarã, manire ca biijejarije peere tiirica tabe Ɂnora, ca t̄goeña tutuatirãre ca tii nemoparã mani nii.

2 Mani ca niiro c̄rora, mani p̄to macãrã c̄ja ña biijejaro ca tiiparã mani nii, c̄ja yee añurije, añuro c̄ja ca nii n̄n̄na waaro tiir̄garã.

3 Jesucristo cãa, cãre ca biijejarije wadore amaatiupi. O biro ñi owarique ca ñi rore birora: “Ñañarije ca ñi tutirã ñañarije m̄re c̄ja ca ñi tutirije, ȳp̄ wadore ñaatuaw̄” ca ñi rore biro.*

* 15:3 Sal 69.9.

4 Jϋgueropϋ cāja ca owarique niipetirijere, manire ca wede majiopere owaupa, tee, ca tϋgoeña tutuarā manire ca tiirije jϋori, mani ca yue niirijere pato wācāricaro maniro mani ca yue niipere biro ĩrā.

5 Ɛmureco Pacϋ, tϋgoeña bayi, pato wācāti, bi-iricarō ca tiigϋ, jĭcāri mena añuro nii, Cristo cū ca biiricarore biro mϋja ca biiro cū tiijato,

6 jĭcū peere biro yeri cuti, jĭcāri mena Ɛmureco Pacϋ, mani Wiogϋ Jesucristo Pacϋre baja peo, mϋja ca tii nϋcū bϋopere biro ĩigϋ.

7 To biri mϋja ca niiro cōro añura, añuro ameri tiiya, Ɛmureco Pacϋ añuro ĩi nϋcū bϋoricϋ cū ca niipere ĩigϋ, Jesucristo añuro mϋjare cū ca tiiricarore birora.

8 Jesucristoa, judíos're pade coteri majϋ niipuri, Ɛmureco Pacϋ cū ca ĩirore biro ca tiigϋ cū ca niirijere ĩñori mani ĩnicāpϋre, “To biro yϋ tiirucu,” cū ca ĩiriquere cū ca ĩiricarore birora to biijato ĩigϋ.

9 Nϋcā judíos ca niitirā cāa Ɛmureco Pacϋ cū ca ĩa mairije jϋori, cāre cāja ca baja nϋcū bϋopere biro ĩigϋ dooupi, o biro ĩi owarique ca ĩirore birora:

“Tee tiigϋ judíos ca niitirā watoare mϋre yϋ ĩi nϋcū bϋorucu.

Mϋ wāmere yϋ baja peorucu.”†

10 Nϋcā ape tabe o biro ĩi:

“Ɛmureco Pacϋ yaarā mena ϋjea niĩña judíos ca niitirā.”‡

11 Nϋcā o biro ĩi:

“Niipetirā bojoca poogaari, Ɛpϋre ĩi nϋcū bϋoya. Bojoca cōrora Ɛpϋre baja peoya.”§

† 15:9 2S 22.50; Sal 18.49. ‡ 15:10 Dt 32.43. § 15:11 Sal 117.1.

12 Isaías cãa o biro ñi owaupi:
 “Isaí yaa punare jĩcũ baaarucumi, niipetirã bojoca
 poogaarire ca jũo niipũ.
 Bojoca cõrora, ‘Manire ca ametũenepũ niimi,’ ñi
 yuerucuma,”* ñi.

13 Æmũreco Pacũ, yue niiricarõ ca tiigũ, mũja,
 díamacũ cũre ca tũo nũcũ bũorãre, ẽjea niirique,
 añuro niirique, mũjare cã tiicojojato, Añuri Yeri cã
 ca tutuarije jũori, nemo jañuro ca tũgoeña tutua
 yue niirã mũja ca niipere biro ñigũ.

Pablo, judíos ca niitirãre añurije queti wederi majũ

14 Yũ yaarã, yũa díamacũra, “Ca bojoca añurã,
 niipetirije ca majirã, ca ameri wede majio majirã
 niima,” mũjare yũ ñi.

15 To biro mũja ca bii pacaro jĩcã wãmeri mũjare
 ca dũjarije jũori, “Yũ ñicãre,” ñiri méé, díamacũ yũ ñi
 owa cojo, mũja ca acobotipere biro ñigũ. Atere to
 biro yũ tii, Æmũreco Pacũ, cã ca añu majuropeeri-
 jere cã ca tiicojoricũ,

16 judíos ca niitirãre, añurijere boojãgũ Cristo
 Jesús're pade bojari majũ cã ca tiiricũ niiri. Pai
 niigũ yũ ca paderijea, Æmũreco Pacũ yee añurije
 quetire yũ ca wederije nii, judíos ca niitirãre Añuri
 Yeri, ca ñañarije manirã cãjare cã ca tiirije jũori,
 Æmũreco Pacũre tiicojo nũcũ bũorique cã ca ña
 biijejarijere biro cãjare tiirugũ.

17 To biri yũra, Æmũreco Pacũ yeere yũ ca pade
 niirijea, Cristo Jesús jũori, “To biro ca biigũ yũ nii,”
 yũ ca ñirije nii.

18 Judíos ca niitirã Æmũreco Pacũre cãja ca tũo
 nunũjeero tiirugũ, Jesucristo yũre cã ca tiirique ca

* 15:12 Is 11.10.

niitirijepura yu wedeti. To biri wederique, yu ca tii niirije mena,

19 ca bii ññorije, ca ña ñaaña manirije tii bau niirique, ca doti tutua niirije mena, ñucã Ñmureco Pacu yuu Añuri Yeri cã ca doti tutua niirije mena, yu tiiwu. O biro tiiri, Jerusalén mena Jesucristo yee añurije quetire wede juo waa, niipetiri taberipu wede, Iliria yeparu yu wede eacoawu.†

20 Yu ca tiirugarijea, Jesucristo yee añurije quetire ca tuo ñaatirãpuru yu ca wederugarije niiwu, aperã cãja ca wedericarãpurenena yu ca wedetipere biro ñigu.

21 O biro owarique ca ñirore birora:
 “Cũ yee maquere cãja ca wederijere jicãti uno peera ca tuo ñaatiricã, cãre ñarucuma. Jicãti uno peera cã yee maquere ca tuo ñaatiricã, tuo puorucuma.”‡

Romaru Pablo cã ca waape

22 Ate paderique, paru tiiri mujare yu ca ñagu waa majitiro yure bii camota niiwu.

23 Mecãra ati yeparire jicã tabe uno peera yu ca padepa tabe ca dajitiro macã, paru cãmari mujare ca ñagu waaruga niirucuricu niiri,

24 España waagu mujare yu ca ñagu waarugarije nii. Jicã cuu cõro mujare ña bapa cuti, yu ca biiro jiro, yu ca waa nunna waaro yure mija ca tii nemoro yu boo.

25 Mecãra Jerusalén pee, Jesucristore ca tuo nunñjeerãre cãja ca tii nemorije wapa tiirica tiirire jee waagu yu waa ména.

† 15:19 Provincia romana al noroeste de Macedonia 2Ti 4.10.

‡ 15:21 Is 52.15.

26 Macedonia macãrã, Acaya macãri macãrã, cãja majuropeera, “Jerusalén macãrã Jesucristore ca t̃ho ñññjeerã ca boo pacarãre ca tii nemope niicu,” ïiri, teere neoupa.

27 Añuro tiirugarique mena tiupa. Biropua, to birora ca tiiparã cãja ca niirije niiro biiupa. Judíos ca niitirã, judíos yee añurije yeri tutuariquere cãja ca b̃ua earicarore birora, cãja cãa, apeye cãja ca c̃orije mena cãjare cãja ca tii nemopera niiro bii.

28 O biro atere tii yapano, ate wapa tiirica tiirire cãjare noni yapanori jiro, España waagu m̃jare ỹ ã amet̃ua waarucu.

29 M̃jare ãagu waagu, “Cristo añurije cã ca tiirije niipetiro mena m̃jare ỹ earucu,” ỹ ñi maji.

30 Ỹ yaarã, mani Wiogu Jesucristo yee j̃ori, Añuri Yeri, ca mairã mani ca niiro cã ca tiirije j̃ori, “Ûm̃reco Pac̃re ỹre m̃ja ca juu bue bojarije mena ate ỹ ca tii niirijere ỹre tii nemoña,” m̃jare ỹ ñi.

31 Judea macãrã Jesucristore ca t̃ho ñññjeetirã, ñaño ỹre cãja ca tiirugarijere cã ca camotaapere jãña, ñucã Jesucristore ca t̃ho ñññjeerã, Jerusalén macãrãre cãja ca tii nemorijere ỹ ca jee waarijere añuro cãja ca ñeepe cãare jãi bojaya.

32 O biro m̃ja ca tiiro, Ûm̃reco Pac̃ cã ca boorije j̃ori, ñjea niirique mena m̃jare ỹ bapa cati yerijãa niibocu.

33 Ûm̃reco Pac̃, añuro mani ca niiro ca tiigu, m̃ja niipetirã mena cã nijato. To biro to biijato.

16

Añu doti cojorique

¹ Mani yee wedego Febe, Cencrea macārã Jesucristore ca tɔo nɛnɛjɛerãre ca tii nemogore, “Añuro cõre tiiya,” mɔjare yɛ ãi cojo.

² Wiogɛ wãme mena añuro cõre jãi bocaya, ca ñañarije manirã cãja ca tii yaarã cɛti niimore biro tiiya. Ñucã niipetirije tii nemorique cõ ca boorijere cõre tii nemoña. Cõ pea paɛre tii nemo, ñucã yɛ cãare tii nemo, tiiwo.

³ Priscila, * Aquila, Cristo yeere yɛ ca pade bapa cɛtirãre añu dotiya.

⁴ Cãja pea, “Cũre mani ca tii nemojata, mani cãare jãcãrucuma,” ãi uwi tɔgoeña pacarã yɛre tii nemowa. Yɛ, judíos ca niitirã Cristo Jesús're ca tɔo nɛnɛjɛerã niipetirã, “Añu majuropecã,” cãjare jãa ãi.

⁵ Ñucã to birora Priscila, Aquila yaa wiire ca nea poo juu buerã cãare añu dotiya. Ñucã yɛ yee wedegɛ Epéneto Asia macã, Jesucristore ca tɔo nɛnɛjɛe jɔoricɛ cãare añu dotiya.

⁶ Mɔja yee maquẽre ãigo, buaro ca paderico María cãare añu dotiya.

⁷ Ñucã yɛ yaarã tia cũurica wiipɛ, yɛ baparã ca niiricarã, Andrónico, Junias jãarire añu dotiya. Cãja pea Jesucristo buerã watoare ca nii majuropeerã ca niiricarã, Jesucristore yɛ jɔguero ca tɔo

* **16:3** Griego wederique mena peera Prisca. Ména jɔgueropɛra Roma ca niiricarã Corinto macã pee tua dooupa, too cãja ca niiro Pablo cãjare cũ ca bua earica tabere (Hch 18.2). Jiro Éfesopɛ cũ ca waaro Pablora bapa cɛti waupa ñucã (Hch 18.18-19, 26). Ano peera yua Romapɛ niipura ñucã.

nunujee jhoricarã, niima.

8 Jesucristo jhori yu ca maigu Ampliato cãare añu dotiya.

9 Urbano, Jesucristo yeere jãare ca pade bapa cutigu, ñucã yu ca maigu Estaquis cãare añu dotiya.

10 Cã añujato Apeles, Jesucristore díamacũra díamacũ cã ca tuo nucũ bhorijere mani ca majiro ca tiiricu cãa.

Ñucã Aristóbulo yaa wii macãrã cãa cãja añujato.

11 Yu yee wedegu Herodiõn cãa cã añujato.

Ñucã Narciso yee wederã Jesucristore ca tuo nunujeerã cãa cãja añujato.

12 Mani Wiogu yee maquẽre bharo ca pade bojarurã romiri, Trifena, Trifosa, cãja añujato.

To biri apeo, yu yee wedego yu ca maigo, Pérsida, Wiogu yeere bharo ca paderucurico cãa, cõ añujato.

13 Rufo, Jesucristore ca tuo nunujeegu, ñucã cã paco, yu pacore biro ca niirico, cãja añujato.

14 Asíncrito, Flegonte, Hermes, Patrobas, Hermas, to biri mani jaarã cãja mena ca niirã cãa, cãja añujato.

15 Añu dotiya, Filólogo, Julia, Nereo, cã yee wedego Olimpás, niipetirã mani jaarã Cristore ca tuo nunujeerã cãja mena ca niirã cãare.

16 Ñucã to cãnacãrãphrena nucũ bhorique

mena añuro ameri añu dotiya.†
 Niipetirã Jesucristore ca t̃o ññjeerã
 m̃jare añu doti cojoma.

17 Ỹu yaarã, dica watiricaro tii, añurije queti m̃ja
 ca wede ecoriquere ñi camota, ca tiirã menare ña
 majiri niiña. C̃jare camotaticãña.

18 C̃ja, mani Wiogu Jesucristo yeere ca tiirã méé
 niima. C̃ja majurope, c̃ja ca boorore biro c̃ja ca
 tiirugarijere ca tiirã niima. To biri añuro t̃oricaro
 añurije wede ditori, bojoca ca yeri t̃goeña tutu-
 atirãre c̃jare ñi ditoma.

19 Niipetirã, añuro Jesucristo yee quetire m̃ja
 ca t̃o ññjeerijere majima. To biro m̃ja ca
 biirijere b̃aro ỹ ujea nii. Añurije maquere ca tii
 majirã nii, ñañarije peera ca tii majitirã nii, m̃ja
 ca biiro ỹ boo.

20 Yoari mééra, Ëm̃reco Pac̃u añuro mani ca
 niiro ca tiigu, Satanás're m̃ja d̃pori docap̃ c̃re
 uta abo c̃uc̃arucumi. Mani Wiogu Jesucristo c̃ ca
 añurije m̃ja mena to niijato.

21 Ỹu paderique bapa Timoteo, ñucã ỹ yaarã,
 Lucio, Jasón, Sosípater jãari cãa, m̃jare añu doti
 cojoma.

22 Ỹu, Tercio ati p̃urore ca owagu, mani Wiogure
 ca t̃o ññjeegu, m̃jare ỹ añu doti cojo.

23 Gayo cãa, m̃jare añu doti cojomi. Ỹu, niipetirã
 ano macãrã Jesucristore ca t̃o ññjeerã, c̃ yaa

† 16:16 Wajopuare ñp̃riquea, tii ñc̃ b̃orã, t̃gm̃p̃ c̃ja ca tii
 j̃o doorique niipura (1S 10.1; Hch 20.37). “Beso santo,” Jesucristore
 ca t̃o ññjeerã c̃ja ca tii ñc̃ b̃orique c̃ti niirije niiro biipura
 (1Co 16.20; 1P 5.14).

wiira jãa nea poo nii. Erasto, macã maquẽ wapa tiirica tiirire ca ãa n̄n̄j̄ee bojagu, mani yee wedegu Cuarto, m̄jare añu doti cojoma.

²⁴ Mani Wiogu Jesucristo cã ca añu majuropeerije m̄ja niipetirã mena to niijato. To biro to biijato.

Ḥm̄reco Pac̄re baja peo yapanorique

²⁵ Ḥm̄reco Pac̄re mani baja peoco, añurije queti Jesucristo yee maquẽ ȳ ca wederije ca ãrore biro añuro ca t̄goeña tutuarã m̄ja ca niiro ca tii majiḡre. Ḥm̄reco Pac̄ to birora ca niicõa niiḡ, ati yepa ca niiparo j̄guerop̄ra ca majiña maniriquere,

²⁶ mecãra, ca biipere wede j̄gueri maja cãja ca owa cūurique mena mani ca majiro tiimi. Ḥm̄reco Pac̄, “To biro ȳ tiirucu,” cã ca ãricarore biro bojoca poogaari cõrora, díamacũ t̄o n̄n̄j̄ee, tee ca ãrore biro tii n̄n̄j̄ee, cãja ca tiipere biro ãiḡ cãja ca majiro tiimi.

²⁷ Ḥm̄reco Pac̄, j̄cãra ca niiḡ, ca majiḡre, Jesucristo j̄ori, “Ca añu majuropeeḡ niimi,” ãi n̄cũ b̄orique to niijato.

To biro to biijato.

Pablo

Umareco pacu wederique
The New Testament in the Waimaha language of
Columbia
El Nuevo Testamento en el idioma Waimaha de
Colombia

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Waimaja (Waimaha)

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Waimaha

Brazil

[bao]

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Waimaha

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

All rights reserved.

2023-04-20

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Oct 2024 from source files dated 29 Jan 2022

b27487a1-9972-5a73-bd06-ca59527b1979